

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับ "ความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์" ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ วารสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของโลกาภิวัตน์
2. ผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ต่อสังคมโลกและสังคมไทย
3. สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์
4. การเสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โลกปัจจุบัน ได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นโลกแห่งความรู้ เทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้วยอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีเครือข่ายโยงใยไปทั่วโลก ทำให้โลกถูกหลอมเป็นหนึ่งเดียวไร้พรมแดนเปรียบประหนึ่งเป็นหมู่บ้านโลก (Global villages) การแพร่กระจาย การเข้าถึง และการเชื่อมโยงด้วยข่าวสารข้อมูลอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดกระแสรวมหรือกระแสสากลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับสังคมย่อยๆ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อมทั่วโลก สังคมไทยได้รับผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะสังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมเปิด ที่ผูกพันกับโลกอย่างแนบแน่น สังคมไทยจึงก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ที่มีความเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ วิทยาการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว

1. ความหมายของโลกาภิวัตน์

คำว่า โลกาภิวัตน์ (GLOBALIZATION) เป็นคำที่ราชบัณฑิตสถานมีมติรับรองเป็นทางราชการ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2537 และได้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในรายการ "ภาษาไทยไซهان" ชุดที่ 532 เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2537 ได้ประกาศโดยให้ความหมายดังนี้

"โลกาภิวัตน์" แปลว่า การแผ่ถึงกันทั่วโลก การเข้าถึงโลก (หรือ) การเอาชนะโลก และได้กำหนดเพิ่มเติมว่า ถ้าจะนำเอาศัพท์ไทยไปใช้เป็นครั้งแรก ผู้พูดหรือผู้เขียนควรอ้างถึงภาษาอังกฤษด้วย (GLOBALIZATION)

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2537) ให้ความหมาย โลกาภิวัตน์ ว่าเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนโลกทั้งหมดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในลัทธิ คือ ข้าราชการข้อมูล เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีลักษณะสำคัญอยู่สามอย่าง คือ ครอบคลุม ไร้พรมแดน ท้องถิ่นจะต้อยความสำคัญลงไปอย่างรวดเร็วฉับไว คือผลกระทบถึงกันในทุกมิติ

สนธิ ลิ้มทองกุล (2537) กล่าวว่า โลกาภิวัตน์ เป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดลักษณะของโลกที่ไร้พรมแดน อันเนื่องมาจากการปฏิวัติทางด้านโทรคมนาคม ที่ย่อโลกให้แคบลงกว่าเดิมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างมหากาล พรมแดนที่เคยเป็นสัญลักษณ์ของการแบ่งแยกชุมชน จึงไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง

ภาณุวัฒน์ รัตยานาส และ บุญรอด บุญศรีสมฤทธิ์ (2537) ให้ความหมาย โลกาภิวัตน์ หมายถึง กระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคข่าวสารข้อมูล มีการเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยและเวลา ตรงกับ กฎอภิปัจจัยตา ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาแปลว่า "เพราะมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น"

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2537) อธิบาย รากศัพท์ และความหมายของคำว่า "GLOBALIZATION" คือการเชื่อมโยงจากประเทศหนึ่งไปสู่ประเทศหนึ่งทั่วโลก GLOBALIZATION ได้ส่งผลกระทบอย่างมากในแง่การค้า วิถีชีวิต การศึกษาและเทคโนโลยี แต่กระแสโลกาภิวัตน์ จะมีการเคลื่อนตัวเป็นสองกระแสสวนทางกัน นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการแข่งขัน ทางด้านเทคโนโลยี ข่าวสาร

ความก้าวหน้าทางด้านการติดต่อสื่อสาร จะช่วยเสริมพลังของกระแสโลกาภิวัตน์ และจะทำให้โลกโยงใยกันในลักษณะระบบเครือข่าย

เทียนชัย วงศ์สุวรรณ (2537) ให้ความหมายของคำว่า โลกาภิวัตน์ หมายถึง ขั้นตอนการพัฒนาของระบบโลก หรือการวิวัฒนาการของโลกและเป็นองค์รวมหนึ่งที่ดึงมิติการเมือง มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเชื่อมโยงกันอย่างแยกจากกันไม่ได้ ทำให้มนุษย์ต้องพบกับวิกฤตการณ์ที่เกิดคล้ายคลึงกันทั่วโลก และส่งผลกระทบต่อถึงกันทั่วโลก

ผาสุกา พงษ์ไพจิตร (2537) ให้ความหมายคำว่า โลกาภิวัตน์ คือ กระบวนการที่ผนึกส่วนต่าง ๆ ของโลกเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โยงใยส่วนต่าง ๆ ของโลกเข้าด้วยกัน

เกษียร เตชะพีระ (2537) อธิบายความหมาย โลกาภิวัตน์ คือ ผู้กระทำการเป็นตัวตั้ง แล้วโลกหมุนตามเรา คล้อยตามเรา หรือประพฤติดตามเรา คือ ทำสิ่งที่เราเมื่ออยู่ หรือเป็นอยู่ให้กลายเป็นสิ่งที่ประยุกต์ ใช้กันได้ทั้งโลกในขอบเขตทั่วโลก

โกวิทย์ พวงงาม (2537) อธิบายความหมาย โลกาภิวัตน์ Globalization หมายถึงโลกปัจจุบัน เป็นโลกที่ไร้พรมแดน เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของการสื่อสาร การข่าวสารข้อมูลและเป็นการกระบวนการที่เปลี่ยนโลกทั้งหมด ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในมิติของข่าวสารข้อมูล เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม โดยครอบคลุมหมดทั้งโลกไร้พรมแดน ความเป็นท้องถิ่นจะด้อยความสำคัญลงอย่างรวดเร็วฉับไว

จำนงค์ ทองประเสริฐ (2537) อธิบายความหมาย โลกาภิวัตน์ หมายถึง การแพร่กระจายไปทั่วโลก การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ซึ่งเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ

ไพฑูรย์ สีนสารรัตน์ (2537) ให้ความหมายคำว่า โลกาภิวัตน์ (Globalization) หมายถึง การทำให้เหมือนโลก ตามโลก อนุวัตรตามสังคมโลก แต่ก็มีได้หมายความว่า จะตามไปทุกสิ่งทุกอย่าง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537) ให้ความหมายคำว่า โลกาภิวัตน์ (Globalization) หมายถึง การแพร่กระจายไปทั่วโลก การทำโลกให้เป็นหนึ่ง มีอยู่ 7 แนว คือ โดย คุณธรรม เศรษฐกิจ การแสวงหาอำนาจ ภาษา การศึกษา การเมืองการปกครอง และวัฒนธรรม

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2538) ให้ความหมายของ โลกาภิวัตน์ ว่า เป็นผลมาจาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้คนทั้งโลก สามารถเชื่อมโยงติดต่อกันได้อย่างกว้างขวาง สะดวก รวดเร็ว และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น

วิทยา เชียงกุล (2539) ให้ความหมายคำว่า โลกาภิวัตน์ หมายถึงกระบวนการทำให้ เป็นการผลิตแบบเดียวกันทั่วโลก กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและธุรกิจ ในยุคทุนนิยมข้ามชาติเสรี ที่ทำให้บริษัทขนาดใหญ่ ซึ่งมีสาขาเครือข่ายอยู่ทั่วโลก ผลิตและดำเนินงานจากมุมมองของโลกทั้งโลก ไม่ว่าจะในเรื่องเทคโนโลยี ต้นทุนแหล่งที่มา การบริการลูกค้า ยุทธศาสตร์การร่วมมือ และการแข่งขัน ซึ่งบริษัทเหล่านี้พร้อมที่จะเคลื่อนย้ายทุน โรงงาน สำนักงาน ซื่อสัตย์ และดำเนินการผลิต ขาย หรือดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ ไปที่ใดก็ได้ในโลก เหมือนโลกไม่มีพรมแดนอีกต่อไป บริษัทข้ามชาติเหล่านี้จะผลิตสินค้าที่มีลักษณะมาตรฐานเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันออกจำหน่ายทั่วโลก และสร้างค่านิยม ความต้องการแบบเดียวกันให้กับคนทั่วโลก

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2539) อธิบายความหมายของ โลกาภิวัตน์ หมายถึง การแพร่กระจายไปทั่วโลก การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบ จากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ซึ่งเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ

จากความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า โลกาภิวัตน์ หมายถึง ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากผลของความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ความรวดเร็วของระบบข่าวสารข้อมูล การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และความจำเป็นในการต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันของประเทศต่าง ๆ ในโลก

2. ผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ต่อโลกและสังคมไทย

สภาพโลกที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม ของบรรดาประเทศต่าง ๆ จนเกิดความแตกต่างกันมากในสังคมโลก ประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งเรียกว่า

เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว กระจายถึงผู้คนที่พร้อมกัน อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้วิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปมาก และสาเหตุที่การติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ยังส่งผลให้เกิดมีการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในลักษณะใหม่ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับสังคมย่อย ประเทศไทยเองก็ได้รับผลกระทบนี้เช่นกัน

สิลาภรณ์ นาคกรทรรพ (2532) กล่าวถึง ผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีต่อสังคมไทย ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ เปลี่ยนจากวิถีการผลิตทางเกษตรกรรม ไปสู่การผลิตทางอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้นเรื่อย ๆ การขยายตัวภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นไปอย่างรวดเร็ว และในอัตราที่สูงมาก มีผลทำให้ความแตกต่างของรายได้ ระหว่างผู้ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม กับภาคอุตสาหกรรมและบริการขยายกว้างขึ้นเรื่อย ๆ อย่างรวดเร็ว
2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่สูงขึ้น และก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก ส่งผลให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารที่ฉับไว สื่อมวลชน เข้ามา มีบทบาทต่อชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านส่วนตัวและการประกอบอาชีพของคน ผลกระทบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การทำให้วิถีชีวิต ตลอดจนวิถีจักรของกระบวนการทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะกิจกรรมทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของคนเป็นไปอย่างเร่งรีบ และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อันเป็นลักษณะแบบแผนของสังคมเมือง และการที่สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมเปิด ส่งผลให้มีการไหลถ่ายเททางวัฒนธรรมในอัตราที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งในการถ่ายเทวัฒนธรรมจากต่างประเทศ และการถ่ายเทวัฒนธรรมระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีผลกระทบต่อทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของคนให้เปลี่ยนไปสู่แบบแผนทางสังคมและวัฒนธรรมของคนเมือง และมีการเลียนแบบแผนทางวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกชุมชนมากยิ่งขึ้น เช่นการเน้นความสำเร็จส่วนบุคคล การแข่งขัน ความสนุกสนาน การบริโภค ส่วนทางด้านการพัฒนาจิตใจ เนื่องจากมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทำให้ความประพฤติ ในด้านศีลธรรมจรรยาหย่อนยานและเสื่อมลงเป็นลำดับ
3. ด้านการเมือง สภาพการพัฒนาด้านการเมืองในปัจจุบัน ชี้ให้เห็นปัญหาการที่คนจำนวนมากขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งส่งผลไปถึงพฤติกรรมทางการเมืองที่ขาดความรับผิดชอบ เห็นได้จากการที่คนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองเท่าที่ควร

4. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในระยะ 4 - 5 ปีที่ผ่านมา ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะในด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งความก้าวหน้าดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของไทยด้วย ส่งผลให้สื่อมวลชน และข้อมูลข่าวสารเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนทั้งในด้านส่วนตัว และการประกอบอาชีพ

5. ด้านสภาพแวดล้อม การขยายตัวของอุตสาหกรรม ตลอดจนการขยายพื้นที่เพาะปลูก มีผลทำให้เกิดภาวะมลพิษ และเสียสมดุลในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นได้จากทรัพยากรป่าไม้ลดน้อยลงเป็นอันมาก ทั้งป่าไม้ และป่าชายเลน ทรัพยากรดิน ซึ่งที่ดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเพาะปลูกมีน้อยลง เนื่องมาจากการขยายตัวของชุมชน การพัฒนาอุตสาหกรรมและการย้ายถิ่นเพาะปลูก

6. ด้านประชากร ความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวที่ผ่านมา ส่งผลให้อัตราการเกิดของประชากรลดลง พร้อม ๆ กับความเจริญก้าวหน้าทางด้านสุขภาพและสาธารณสุขได้ช่วยให้อัตราการตายของประชากรลดลงด้วย ลักษณะดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และองค์ประกอบของประชากรไทยในอนาคตเช่นกัน

อุทัย ดุลยเกษม (2634) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย มีดังนี้

1. อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงในโลกในลักษณะรวม (Globalization) จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมไทยจะต้องถูกผลักดันเข้าสู่ สิ่งที่เราเรียกว่า Civilization network อย่างเต็มตัว ประชากรไทยจะต้องมีการปรับปรุงตัวอย่างสูง ในด้านทักษะ และด้านวัฒนธรรม

2. กระแสการพัฒนาที่เน้นการบริโภค และเน้นการผลิตสิ่งอุปโภคบริโภคจะเพิ่มมากขึ้น เพราะความต้องการในเรื่องความสะดวกสบาย ภายใต้ต้นทุนของความเจริญ หรือการเพิ่มมาตรฐานการดำรงชีพ ซึ่งต้องใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น การแข่งขันทั้งภายในและระหว่างประเทศ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจะรุนแรงขึ้น

3. ในด้านการเมืองและการปกครอง กระแสที่เห็นได้ชัดเจน คือ การปฏิรูประบบการเมืองแบบเผด็จการมากยิ่งขึ้น ทั้งเผด็จการทหารและเผด็จการสังคมนิยม ผู้คนให้ความนิยมระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

4. ในด้านวัฒนธรรม การไหลบ่าของวัฒนธรรมจากสังคมตะวันตกมีมากขึ้น กระจายไปทั่วทุกส่วนของสังคมไทย วิถีชีวิตของคนไทยจะถูกเปลี่ยนให้เข้าสู่วิถีชีวิตแบบเมือง คุณค่าหมู่บ้านจะถูกทดแทนด้วยคุณค่าแบบเมือง ความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในสังคม จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้คนจะมีลักษณะเป็นปัจเจกชนมากขึ้น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างกันจะลดน้อยลง โลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติก็จะเปลี่ยนไป

5. การล่มสลายของระบบนิเวศน์ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ได้นำเอาทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้เพื่อประโยชน์ในการผลิตทางเศรษฐกิจอย่างมาก เป็นเหตุให้ระบบนิเวศน์ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว และรุนแรงจนถึงขั้นวิกฤต ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อ

6. การเปลี่ยนแปลงในอัตราที่รวดเร็ว ทำให้สมาชิกของสังคมไทยจำนวนมาก ไม่สามารถจะจัดการ (cope) กับสิ่งทั้งหลายทั้งปวงได้ทัน ก่อให้เกิดความสับสน ความเครียด และความทุกข์ใจมากขึ้น ทำให้สมาชิกของสังคมมองหากทางออกเพื่อแก้ปัญหาทางจิตใจ ทศวรรษหน้าจะพบว่า อัตราการฆ่าตัวตายอาจจะสูงขึ้น การหมกมุ่นกับยาเสพติดประเภทต่าง ๆ จะเพิ่มขึ้น

ไพฑูรย์ สินสวรัตน์ (2535) ได้กล่าวถึง ผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีต่อสังคมไทย ไว้ดังต่อไปนี้

1. อนาคตของสังคมไทย จะต้องเป็นสังคมของความรู้ ข่าวสารข้อมูลจะมีข่าวสารข้อมูลมากมาย ที่ไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้
2. สังคมไทยในอนาคต จะต้องเป็นสังคมที่มีความแตกต่าง แยกย่อย มีลักษณะเฉพาะกลุ่มมากขึ้น จะไม่ใช่สังคมที่มีลักษณะเหมือน ๆ กัน เป็นภาพรวมอันเดียวกัน
3. สังคมไทยจะถูกบังคับให้เป็นสังคมของการกระจายอำนาจ ไปสู่ระดับล่าง
4. สังคมในอนาคต จะเป็นสังคมที่ขึ้นอยู่กับเครื่องมืออุปกรณ์และสิ่งของสูงมาก เครื่องมือและอุปกรณ์จะเข้ามามีบทบาททุกจุด
5. สังคมไทยจะมีลักษณะความเป็นสากลมากขึ้น คือ การที่เราติดต่อกับต่างประเทศจะมีอยู่ 3 คำ คือ เทรดหรือการค้า ทิว และทัวร์ (Trade TV Tour) 3 คำนี้ เข้ามามีบทบาทในสังคมใหม่มากขึ้น

ประกอบ คุปรัตน์ (2537) กล่าวถึงผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทางเศรษฐกิจ กระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการลดกำแพงภาษี การเปิดตลาดเสรี ซึ่งการที่ไม่มีประเทศใดประเทศหนึ่ง ตั้งกำแพงภาษีเพื่อกันสินค้าจากต่างประเทศ เข้ามาในประเทศของตนเอง จะเกิดผลกระทบต่อการผลิตสินค้าภายในประเทศ

2. ทางสังคม จะไม่มีการปิดกั้นพรมแดนระหว่างประเทศได้อย่างจริงจัง แรงงานที่มีอยู่จะมีการถ่ายเทกันอย่างมาก ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาทางเชื้อชาติ ดังที่ปรากฏ ในเยอรมัน อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

3. ทงการเมือง โลกในอนาคตจะต้องมีการปกครอง ที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นแต่ไม่ได้หมายความว่าดีขึ้น

4. ทางสิ่งแวดล้อม โลกจะมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ป่าไม้จะลดลง สัตว์ป่า ที่เคยมีอยู่อย่างทุกมุมจะลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537) ได้กล่าวถึง กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อมทั่วโลก ซึ่งสังคมไทยก็ได้รับผลกระทบด้วย ดังนี้

1. กระแสเศรษฐกิจระบบนายทุน ระบบเศรษฐกิจทั่วโลก ได้เป็นระบบเศรษฐกิจเดียวกัน ตลาดของโลกขยายตัวกว้างขึ้น มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต และการลงทุนข้ามชาติ ไปทั่วโลกเกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างแรงทั่วโลก มีการจัดตั้งองค์การการค้าโลก เพื่อดูแลการค้าของโลกให้เป็นธรรมขึ้น กลุ่มประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจจะสร้างกติกาโลก ให้ธุรกิจการค้าเปิดเสรียิ่งขึ้น ใช้กลไกที่ไม่ใช่ด้านภาษีศุลกากรมากีดกันการค้ามากขึ้น เช่น การกำหนดมาตรฐานสินค้า มาตรฐานสาธารณสุข มาตรฐานความปลอดภัย มาตรฐานสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน เป็นต้น มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจติดต่อกันขาย สนับสนุนกันภายในกลุ่ม มุ่งเปิดเขตการค้าเสรีภายในกลุ่ม อำนาจของรัฐบาลค่อย ๆ เริ่มลดลง และมีการเพิ่มอำนาจรัฐภูมิภาคขึ้น ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการจัดการที่ทันสมัย องค์การธุรกิจมีขนาดเล็กลง มีการจัดการด้วยเทคโนโลยีระดับสูง ต้นทุนการผลิตลดลง ผู้ผลิตและผู้บริโภคสื่อสารโดยตรงถึงกันได้โดยไม่จำเป็นต้องผ่านคนกลาง

2. กระแสสังคมและการเมือง แบบเสรีประชาธิปไตย หลังจากการล่มสลายของลัทธิการเมืองค่ายสังคมนิยม ลัทธิการเมืองค่ายเสรีประชาธิปไตย จึงกลายเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ที่แพร่กระจายไปทั่วโลก มีการเรียกร้องและปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาสตามมามากขึ้น มีการเรียกร้องสิทธิทางการเมือง การปกครองตนเอง จนในหลาย ๆ กรณีได้เกิดการต่อสู้ทางการเมืองในประเทศต่าง ๆ เช่น สหภาพโซเวียต เป็นต้น

3. กระแสวัฒนธรรม วัฒนธรรมซึ่งหมายถึงวิถีการดำเนินชีวิต ระบบวิถีคิด และการให้คุณค่าของสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะวัฒนธรรมบริโภคนิยมของโลกทุนนิยม จะมีการแพร่กระจายทั่วโลกมากขึ้น โดยไหลผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์ ที่ส่งผ่านดาวเทียมหรือใยแก้ว เป็นต้น

4. กระแสสิ่งแวดล้อม การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทั่วโลก ก่อให้เกิดขบวนการปกป้องและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน เช่น ขบวนการกรีนพีซ (Green peace) ทั้งนี้เพื่อให้คนและธรรมชาติสิ่งแวดล้อมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างผสมกลมกลืนและเกื้อกูลกัน

5. กระแสวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ๆ ขึ้นในโลก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากกระบวนการทางวิศวกรรม ที่นำไปใช้ในระบบการผลิตของเศรษฐกิจทั้งด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม และการบริการ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ โทรคมนาคม เช่น ทุ่นยนต์เพื่อการผลิต เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโทรสาร ดาวเทียม ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างการผลิตของระบบเศรษฐกิจ จากการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น ไปสู่การผลิตที่ใช้ความรู้เข้มข้นทำให้วิถีการดำเนินชีวิต และระสนิยมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป

6. กระแสข่าวสารข้อมูลและการเรียนรู้ ความก้าวหน้าของการสื่อสารโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การแสวงหาและการกระจายข่าวสารข้อมูล รวมทั้งการเรียนรู้สะดวก ง่าย และรวดเร็วในหลายรูปแบบ

ธีรยุทธ บุญมี (2538) ได้อธิบายถึง กระแสโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของโลก สรุปได้ดังนี้

1. เศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ มีลักษณะเป็นระบบเดียวกันทั้งโลก (global - Economy) เกิดระบบตลาดเสรี และทำให้โลกมีระบบเศรษฐกิจเดี่ยว เศรษฐกิจของโลกโดยเฉพาะในด้านตะวันตก เข้าสู่ภาคบริการขั้นสูง เช่น การบริการสาธารณะ การบริการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ข่าวสาร การเงิน การท่องเที่ยว การบันเทิง เป็นที่คาดการณ์ว่า อุตสาหกรรมข่าวสาร และการบันเทิงจะเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลกในศตวรรษหน้า

2. การปฏิวัติทางเทคโนโลยีของยุคโลกาภิวัตน์ ผลการปฏิวัติเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และข่าวสาร ทำให้เกิดโลกของสัญญาณข่าวสาร กล่าวได้ว่าโลกทั้งโลก ถูกห้อมล้อมด้วยสัญญาณข้อมูลทั้งด้านธุรกิจการเงิน อุตสาหกรรม การศึกษา การเมืองข้อมูลทางสังคม ฯลฯ ที่เชื่อมโยงถึงกันหมด ซึ่งกล่าวได้ว่า โลกของข้อมูลข่าวสารในยุคโลกาภิวัตน์นี้ เป็นเครือข่าย คอมพิวเตอร์ทั่วโลก เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เป็นโครงสร้างพื้นฐานของข้อมูลข่าวสารที่ เรียกว่า "Information superhighway" หรือศัพท์ทางการว่า "Global Information Infrastructure"

3. ระบบการเมืองในกระแสโลกาภิวัตน์ ระบบการเมืองปรับตัวจาก ระบบที่ครอบงำด้วยความคิดแบบรัฐชาติ (Nation State) มาเป็นระบบที่พรมแดนทางการเมืองของชาติลดความสำคัญลง แต่พรมแดนทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ หรือกลุ่มย่อยทวีความสำคัญขึ้น

ลีปนนท์ เกตุทัต (2538) ได้กล่าวถึง กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมในระดับโลก ระดับประเทศ และประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การจัดการที่ทันสมัย ลดต้นทุนการผลิต ผู้ผลิตและผู้บริโภคสื่อสารโดยตรงได้ถึงกัน โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง .
2. ด้านสื่อมวลชน เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เกิดความหลากหลาย ในการแสวงหาข่าวสาร ข้อมูล กระจายข่าวสาร ได้กว้างขวางพร้อมกัน
3. ด้านการศึกษา มีเครือข่ายข้อมูลความรู้ที่ทุกคนเข้าถึงได้โดยตรง จะมีรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งที่ทำงานหรือที่บ้าน
4. ด้านโครงสร้างสังคม จะมีการติดต่อเชื่อมโยงบุคคล และองค์กรต่าง ๆ มากขึ้นชุมชนจะเข้มแข็งขึ้น จะมีอำนาจการต่อรองมากขึ้น อำนาจจากส่วนกลางลดลง
5. ด้านวัฒนธรรม จะมีการแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่างกัน วัฒนธรรม จากสังคมต่าง ๆ ทั่วโลกมากขึ้น จะเกิดวัฒนธรรมสากลที่แผ่อิทธิพลมายังวัฒนธรรมท้องถิ่น จะต้องมีการอนุรักษ์ท้องถิ่นมากขึ้นเพื่อต่อต้าน

กระแสโลกาภิวัตน์ มีทั้งสิ่งดีและสิ่งไม่ดี ซึ่งผลดีที่เกิดขึ้น คือ จะมีการโน้มนำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศด้านต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ เช่น การจัดตั้งองค์การการค้าโลก และกลุ่มการค้าภูมิภาคเพื่อคานอำนาจ ซึ่งคาดว่าจะช่วยสร้างเสถียรภาพและความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์จะก่อให้เกิดแรงผลักดันค่านิยมสากล เช่น ค่านิยมประชาธิปไตย ค่านิยมสิทธิมนุษยชน และค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ส่วนผลเสีย โลกาภิวัตน์ จะก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงเกิดผู้แพ้ในสังคม ในทัศนะคติเช่นนี้ จะไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจน ความหิวโหย และโรคภัยไข้เจ็บในประเทศยากจนได้ โลกาภิวัตน์ จะก่อให้เกิดการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจ บีบบังคับประเทศเล็กที่มีอำนาจต่อรองน้อยจะเกิดปัญหาเผ่าพันธุ์นิยม ปัญหาความร้าวฉานทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นภัยคุกคามสันติสุขในกลุ่มชนต่าง ๆ ธุรกิจบันเทิงข้ามชาติ จะก่อให้เกิดวัตถุนิยม บริโภคนิยมและความฟุ้งเฟ้อต่าง ๆ เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม

วังสรรค์ ชนะพรพันธ์ (2538) ได้อธิบายถึงลักษณะสังคมไทยที่ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ไว้ 6 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สังคมไทยกำลังเผชิญกับวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย (Cultural Pluralism) ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การเจริญเติบโตของธุรกิจระหว่างประเทศ มีส่วนเร่งทำให้เกิดความหลากหลาย และความขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเกิดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ กระบวนการอเมริกันนำวัฒนธรรมโลกเป็นการแผ่อิทธิพลของวัฒนธรรมอเมริกาไปสู่สังคมโลก ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากศูนย์อำนาจทางเศรษฐกิจของอเมริกา การแผ่อิทธิพลของวัฒนธรรมอเมริกา ในระบบทุนนิยมโลกถูกเร่งเร็ว ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ขณะนี้ และยังเผชิญกับระบบจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ การเติบโตก้าวหน้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย ขึ้นมาได้ 2 ประเด็น คือ วัฒนธรรมชุมชนกำลังล่มสลาย ถ้าไม่มีการปรับตัว และความรุนแรงของความขัดแย้งในสังคมจะมีมากขึ้น เนื่องจากปะทะกับวัฒนธรรมต่างๆ และที่สำคัญ คือ ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ในเวลาที่มีการขนานการรอดชีวิตข้ามชาติต่างประเทศ รอดเข้ามาอยู่ในประเทศไทย มีการอพยพแรงงานจากประเทศจีนเข้าสู่ประเทศไทย และมีการเคลื่อนย้ายวัฒนธรรมด้วย

ประเด็นที่ 2 กระบวนโลกาภิวัตน์ของการศึกษา การจัดการศึกษาถูกกำหนดโดยพลังทางการเมืองระหว่างประเทศ ประเทศมหาอำนาจทางการเมือง สามารถแผ่ขยายอำนาจทางการเมืองไปครอบงำสังคมประเทศอื่น ๆ ปัจจุบันการกำหนดกระบวนโลกาภิวัตน์ของการศึกษา ขึ้นอยู่กับอำนาจทางเศรษฐกิจ

ประเด็นที่ 3 ความเป็นสากลของภาษา กระบวนสากลนำวัฒนธรรมของภาษาโลก จึงเป็นภาษาสากล ซึ่งแต่ก่อนถูกกำหนดโดยปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น จำนวนประชากรมาก การอพยพของประชากร ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจกำลังเป็นตัวกำหนดความเป็นสากลของภาษา และความเป็นมหาอำนาจของประเทศเจ้าของภาษา ซึ่งผลกระทบของกระบวนสากลนำวัฒนธรรมของภาษาที่มีต่อภาษาไทย มี 2 นัย คือ

- ภาษาต่างประเทศ จะเข้ามาอิทธิพลต่อภาษาไทยมากขึ้น
- ลักษณะอิลเลคทรอนิคของภาษาไทย ภาษาของไมโครอิเล็กทรอนิกส์ จะเข้ามาปะปนในภาษาไทยมากขึ้น ภาษาไทยจะหวั่นถัน ความสละสลวยของภาษาจะเปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นที่ 4 การครอบงำของทุนวัฒนธรรม ทุนวัฒนธรรมกลายเป็นทุนหลักในอนาคต ซึ่งปัจจุบันนี้ทุนวัฒนธรรมได้กลายเป็นสินค้าทางเศรษฐกิจ เช่น การเรียนภาษาต่างชาติ รายการโทรทัศน์ ดนตรี แฟชั่น วัฒนธรรมการบริโภคอาหาร

ประเด็นที่ 5 การทำลายจริยธรรมในการทำงาน (work ethics) การหารายได้โดยไม่ต้องใช้แรงงานเป็นการหารายได้จากการเบี่ยงกำไร อสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน ดิจ อากาศคอนโดมีเนียม ศิลปวัตถุ หรือพระพุทธรูป บางครั้งเป็นการหารายได้โดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม

ประเด็นที่ 6 ความเป็นสินค้าของสรรพสิ่ง เช่น บทสัมภาษณ์ งานวิจัย การให้คำปรึกษา ในระบบการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับอาจารย์กำลังเปลี่ยนแปลง เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ผลิตกับผู้บริโภค

วิรุพท วิเชียรโชติ (2538) ได้กล่าวถึงแนวโน้มของโลก ยุคโลกาภิวัตน์ และผลกระทบ ต่อสังคมไทย ไว้ดังนี้

1. กระแสโลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรม ในรูปของวิถีการดำเนินชีวิตรวมถึงวัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางสังคม กระแสทางวัฒนธรรมนี้ประชาชนในประเทศกำลังพัฒนามักจะเห็นว่าเป็นการพัฒนา สังคมของตนให้ทันสมัยในลักษณะ "Modernization" แต่ในความเป็นจริงเป็นไปในลักษณะ "Westernization" มากกว่า ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ทางวัฒนธรรม ไหลผ่านทางสื่อมวลชนได้ง่าย และมากที่สุด
2. กระแสโลกาภิวัตน์ทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีที่ใช้ในอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรมและการบริการ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ โทรคมนาคม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องวัดทัศน เครื่องโทรสาร และดาวเทียม
3. กระแสโลกาภิวัตน์ทางการพัฒนาและการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม ให้แพร่กระจายไปทั่วโลก ก่อให้เกิดการดำเนินชีวิต แบบสะดวกสบาย ในรูปลักษณะของ "บริโภคนิยม" กันอย่างเต็มที่ มีผลให้สิ่งแวดล้อมเกิดมลพิษ และถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็เกิดการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ตามวิถีทางแห่งลัทธิ ทุนนิยม และการค้าเสรีกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นตามลำดับ จนอาจถึงขั้นการทำสงครามเศรษฐกิจกัน ในที่สุด
4. กระแสโลกาภิวัตน์ทางการเมือง แบบเสรีประชาธิปไตย หลังจากการล่มสลายของ จักรวรรดิสหภาพโซเวียต ลัทธิทางการเมืองค่ายเสรีประชาธิปไตย ไม่มีคู่แข่ง เป็นโอกาสให้เป็นกระแส โลกาภิวัตน์ทางการเมือง แพร่กระจายไปทั่วโลก
5. กระแสโลกาภิวัตน์ทางสิทธิมนุษยชน เมื่อลัทธิการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยกลายเป็น กระแสโลกาภิวัตน์ สิทธิมนุษยชน เปรียบเสมือนเป็นเงาติดตามเสรีประชาธิปไตย ก็ได้รับการส่งเสริม และกดดันให้มีการนำมาปฏิบัติกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประเทศที่กำลังพัฒนา
6. กระแสโลกาภิวัตน์ทางการรักษาสีสิ่งแวดล้อม การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาอุตสาหกรรมก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมจนเสียตุลยภาพ ถึงขั้นวิกฤตเป็นพิษเป็นภัยต่อ ชีวิตและสังคมจึงเป็นเหตุให้มีการรณรงค์กันทั่วโลก เพื่อรักษาสีสิ่งแวดล้อมโดยเป็นการใช้ทรัพยากรอย่าง คุ่มค่า และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

7. กระแสโลกาภิวัตน์ทางข่าวสารและการศึกษา ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบโทรคมนาคม ในรูปแบบของการกระจายเครือข่ายไปทั่วโลก เป็นปัจจัยสำคัญในการเกื้อหนุนให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ของข่าวสารข้อมูลและการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของทรัพย์สินทางปัญญา

8. กระแสโลกาภิวัตน์ทางการพัฒนาจิตใจ ควบคู่กันไปกับการพัฒนาทางวัตถุ และสังคม เพื่อการบรรลุสันติสุขของบุคคลและสันติภาพของสังคม สังคมโลกเริ่มตระหนักว่าการพัฒนาทางวัตถุ นำหน้า โดยละเลยการพัฒนาจิตใจนั้น ในที่สุดจะนำความหายนะมาสู่มนุษยชาติ ดังนั้น จึงเริ่มมีแนวโน้ม ในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในเอเชีย โดยเฉพาะประเทศไทยเห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตใจ ควบคู่กันไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2539) กล่าวถึงอิทธิพลของ กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีต่อประชาคมโลก ไว้ดังนี้

1. การเชื่อมโยงด้านกายภาพ (Physical Globalization) หมายถึงโลก ได้ถูกเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงให้เป็นแผ่นดินเดียวกัน มนุษย์ทุกประเทศทั่วโลก สามารถเดินทางไปมาหาสู่กันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยสะดวกรวดเร็ว ที่เรียกว่าปรากฏการณ์ย่อเวลา และเพราะมนุษย์สามารถเอาชนะอิทธิพลทางภูมิศาสตร์ธรรมชาติได้ เช่น คนในโลกสามารถจะเดินทางไปยังทุกประเทศ ทุกทวีปได้ รวมทั้งโลกได้ถูกเชื่อมโยงด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารแบบต่าง ๆ ทั้งการสื่อสารแบบใช้สาย (On Line) และไร้สาย (On Air) ทำให้ไม่มีข้อจำกัดในการติดต่อถึงกันเหมือนแต่ก่อน เช่น โทรศัพท์แบบไร้สายเคลื่อนที่วิทยุโทรศัพท์ผ่านดาวเทียม คอมพิวเตอร์แบบ อินเทอร์เน็ต (Internet) ที่มีเครือข่ายโยงใยทั่วทุกมุมโลก

2. การเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม (Culture Globalization) จากการเชื่อมโยงทางกายภาพ ทำให้มนุษย์สามารถรับรู้เรื่องราว และแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนวิชาการต่าง ๆ ซึ่งกันและกันได้มากกว่าแต่ก่อน ทำให้เกิดวัฒนธรรมสากลที่ประชาชนในทุกประเทศทั่วโลก ใช้เป็นวิถีหนทางการดำเนินชีวิต เช่น การแต่งกาย ภาษาพูด ภาษาเขียน ซึ่งแต่ละประเทศจะมีทิศทางในการพัฒนา ไปสู่ความเป็นสากล (Internationalization) มากขึ้น

อมรรวิชัย นาคกรรพ (2539) ได้กล่าวถึงลักษณะและผลกระทบของโลกาภิวัตน์ ไว้หลายประเด็น ดังนี้

1. กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดสภาพของโลกที่ไร้พรมแดนระหว่างประเทศ ในด้านต่อไปนี้เป็น

ในโลกธุรกิจ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคเข้าถึงกันได้รวดเร็ว รูปแบบการขายตรงระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยไม่ผ่านคนกลางมีมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ในโลกของสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดความหลากหลายในรูปแบบวิธีการของการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนมีเสรีภาพในการเลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องกับรูปแบบชีวิตและรสนิยมของคนได้มากขึ้น

ในโลกของการศึกษา เครือข่ายข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นำไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่เข้ามาเสริมระบบการเรียนแบบดั้งเดิม การเรียนรู้อยู่กับบ้านหรือที่ทำงานผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และสื่อสำเร็จรูปต่าง ๆ จะเป็นรูปแบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในอนาคต

ในด้านโครงสร้างสังคม การเติบโตของภาคธุรกิจและชุมชน ตลอดจนอำนาจของข่าวสารทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังคมมีพลังในการต่อรอง ทำให้อำนาจมาจากส่วนกลางภายใต้ระบบรัฐอุปถัมภ์แบบดั้งเดิมลดน้อยลง มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น และในขณะเดียวกันกระแสการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นจะมีความมากขึ้น

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสภาพ "ไร้พรมแดน" ทำให้ "รัฐ ชาติ" ลดความสำคัญลง ในขณะที่ "รัฐภูมิภาค" มีความสำคัญยิ่งขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการเมืองเห็นได้จากการรวมกลุ่มทางการค้าทั้งในอเมริกาเหนือ ยุโรป และเอเชียแปซิฟิก ที่กำลังก่อรูปขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันเกิดรูปแบบของธุรกิจ "เศรษฐกิจพหุชาติ" ที่ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศในโลก

2. กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิด "ค่านิยมสากล" ที่เอื้อประโยชน์ร่วมกันแก่มนุษยชาติ อาทิ ค่านิยมประชาธิปไตย ค่านิยมว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค่านิยมเกี่ยวกับความกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ค่านิยมสากล มีส่วนสำคัญในการสร้างความตระหนัก สำนึกต่อการแก้ปัญหาหลักบางเรื่องร่วมกันระหว่างประเทศ หรือในบางปัญหากลายเป็นปัญหาร่วมกันของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการรุกรานประชาธิปไตย การคุกคามสิทธิมนุษยชน การทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่ว่าจะเกิด ณ จุดใดของโลก ก็ส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองจากนานาประเทศได้

3. กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งเสริมให้โลกก้าวเข้าสู่ยุคการค้าเสรี ทำให้การแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระหว่างกลุ่มการค้าภูมิภาค ผนวกกับธุรกิจโฆษณาที่เติบโตอย่างรวดเร็ว พร้อมด้วยเทคนิคนานาประการในการล่อใจ ยิ่งเป็นการเร่งกระแสบริโภคนิยมให้กับคนรุ่นใหม่ มากขึ้น

4. ในกระแสโลกาภิวัตน์ ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างให้ประเทศต่าง ๆ มีความสามารถแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจะเป็นกำลังทางสติปัญญาในการช่วยให้ประเทศสามารถใช้โอกาสต่าง ๆ ได้อย่างฉลาด สามารถหลีกเลี่ยงภัยคุกคามต่าง ๆ ได้อย่างทันการ การส่งผลเชื่อมโยงกันเป็นระบบ (Systematic Globalization) ผลจากการเชื่อมโยงทางกายและวัฒนธรรมที่จะ

นำไปสู่ความเป็นสากล ทำให้ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศต่าง ๆ ในโลก มีผลกระทบซึ่งกันและกัน เช่น การที่ค่าเงินดอลลาร์ ของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นหรือลดลง ย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของทุกประเทศทั่วโลก หรือการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งในโลกได้รับความเดือดร้อนประเทศอื่น ๆ ต่างต้องยื่นมือเข้าช่วยเหลือ หรือการที่ใครก็ตามทำการรัฐประหาร ย่อมได้รับการต่อต้านจากประเทศอื่น

จากการศึกษาถึงผลกระทบของโลกาภิวัตน์ พอสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดผลกระทบและผลต่อเนื่องของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ก่อให้เกิดผลกระทบและผลต่อเนื่อง ในบริบทสังคมโลกทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งกล่าวสรุปได้ดังนี้

ในด้านเศรษฐกิจ กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ตลาดของโลกกว้างขวางขึ้น มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและการลงทุนข้ามชาติทั่วโลก มีการจัดตั้งองค์กร การค้าโลก การรวมกลุ่มการค้าทั้งในอเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชีย แปซิฟิก เพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพและความเป็นธรรมด้านเศรษฐกิจ และการค้าให้แก่ทุกประเทศและช่วยเร่งกระบวนการถ่ายทอด และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาให้เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย ในขณะเดียวกันการที่ระบบเศรษฐกิจของโลก ได้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นโดยทุก ๆ ประเทศให้ความสำคัญกับนโยบายการค้าเสรี ซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างรุนแรงมากขึ้น

ทางด้านสังคม คนจะมีโอกาสในการเลือกรับข่าวสาร ที่หลากหลาย ตามรสนิยมแต่ละคนสามารถที่จะเรียนรู้ รับข้อมูลข่าวสารรอบโลกภายในบ้านของตนเอง หรือในที่ทำงานผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และสื่อสำเร็จรูปต่าง ๆ ในขณะเดียวกันการเติบโตของภาคธุรกิจและอำนาจของข่าวสารที่เผยแพร่เข้าถึงบุคคลโดยตรงทำให้หน่วยต่าง ๆ ในสังคมมีพลังในการต่อรองที่ดีขึ้น และมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เกิดแรงกดดันให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามในทางตรงกันข้ามกระแสวัฒนธรรม และข้อมูลข่าวสารที่ขาดการกลั่นกรอง ไหลผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ธุรกิจบันเทิง โฆษณา ฯลฯ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมและบริโภคนิยมตลอดจนความหึงเหี่ยวต่าง ๆ ในหมู่คนรุ่นใหม่รวมทั้งการครอบงำทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดค่านิยม สากล เช่น กระแสประชาธิปไตย กระแสด้านสิทธิมนุษยชน กระแสเท่าเทียมกันของหญิงชาย กระแสการร่วมกันพิทักษ์รักษาสภาพแวดล้อม

กระแสโลกาภิวัตน์ มีทั้งดีและไม่ดี ซึ่งอาจสร้างปัญหาหรือสร้างโอกาสให้แก่แต่ละประเทศได้ หากพิจารณาผลดี จะเห็นว่าความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ เช่น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การจัดตั้งองค์การการค้าโลก จะช่วยสร้างเสถียรภาพ และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ส่วนกระแสประชาธิปไตย กระแสสิทธิมนุษยชน กระแสสิ่งแวดล้อม และกระแสวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ช่วยเสริมสร้างสันติภาพ ความเสมอภาค ดุลยภาพ และความเจริญก้าวหน้าของมวลมนุษย์และโลกตามลำดับ ขณะเดียวกันผลเสียของโลกาภิวัตน์ เช่น การแข่งขันกันอย่างรุนแรงเพื่อชิงความได้เปรียบในทางเศรษฐกิจ อาจก่อเหตุบาดหมางระหว่างประเทศ เกิดปัญหาเผ่าพันธุ์นิยม ปัญหาไร้พรมแดนทางวัฒนธรรม นอกจากนี้กระแสวัฒนธรรมของชาวสสารข้อมูลที่ขาดการกลั่นกรอง ไหลผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทีวีจิบันเทิง โฆษณา เป็นต้น ก่อให้เกิดวัตถุนิยม บริโภคนิยม และความฟุ้งเฟ้อต่าง ๆ ในหมู่คนรุ่นใหม่ รวมทั้งเกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม

โลกปัจจุบันและโลกอนาคต เป็นโลกแห่งความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ อันเกิดจากความก้าวหน้าด้านวิทยาการการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญทำให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดน นำโลกเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศ สังคมไทยจะต้องสร้างความเข้มแข็ง พัฒนาสังคมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ อันมีผลเชื่อมโยงจากบริบทสังคมโลก เพื่อให้สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เท่าทันโลก แข่งขันและร่วมมือเป็น เป็นสังคมที่มีสมรรถภาพ มีเสถียรภาพ มีความเสมอภาค มีความยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีความเมตตากรุณา เคารพในสิทธิมนุษยชน เป็นสังคมที่คนมีความสุข ซึ่งจะส่งผลให้สังคมก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง แข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างมีศักดิ์ศรี บนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย

ในอนาคตประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมอนาคต เป็นสังคมที่มีพลังของการเปลี่ยนแปลงสูง ซึ่งลักษณะของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพ และศักยภาพของคนในสังคมยุคโลกาภิวัตน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนยุคใหม่และสังคมยุคใหม่ต้องเตรียมรับความท้าทายที่มาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์มากมายหลายด้าน ซึ่งในปัจจุบันทุกฝ่ายต่างเห็นตรงกันว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในเรื่องของการศึกษาคือ "ครู" โดยเฉพาะครูยุคใหม่จะต้องรับภาระและมีบทบาทที่ต่างไปจากบทบาทของครูแต่เดิมเป็นอย่างมาก ต้องปรับและเปลี่ยนบทบาทให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของสังคม เพื่อที่จะพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมของโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี

3. สมรรถภาพของครูสังคมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ได้รับอิทธิพลจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และสารสนเทศ และผลกระทบของเทคโนโลยีและสารสนเทศอยู่ตลอดเวลา และเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้สภาพของวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรม สังคมไทยยุคใหม่มีสภาพที่นิยมวัตถุธรรมมากกว่าคุณธรรม ส่วนใหญ่เนื่องมาจากการรับเอาความเจริญทางเทคโนโลยี และวัฒนธรรมของประเทศตะวันตกเข้ามา โดยบางครั้งมิได้พิจารณาถึงความเหมาะสม จึงมีผลทำให้กระทบกระเทือนต่อวัฒนธรรม ประเพณี เอกลักษณ์ ตลอดจนค่านิยมของสังคมไทย (เสภา ปิยะอัจฉริยะ , 2522)

ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เพราะครูเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้สามารถสร้างสรรค์ความเจริญแก่ครอบครัว และสังคม ครูจึงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สังคมไทยจึงต้องการครูที่มีคุณภาพหรือครูมืออาชีพที่มีสมรรถภาพ กอปรด้วยความรู้ ความคิดและความสามารถ ในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และแก้ปัญหาของตนเองและของส่วนรวมได้อย่างมีเหตุผล ทั้งยังต้องมีคุณธรรม เป็นเครื่องชี้แนวทางชีวิตที่งดงามอันจะก่อให้เกิดสันติสุขในสังคมด้วย และที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง ทันสมัย รู้เท่าทันโลก โดยเฉพาะมีความสามารถในเชิงวิชาชีพ ที่ก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อปฏิบัติภาระหน้าที่สนองตอบความคาดหวังของสังคมได้ โดยเฉพาะครูสังคมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการสร้างบุคคลให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพพร้อมต่อการเข้าเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมเป็นพลเมืองที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ในยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสารสนเทศ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ครูสังคมศึกษา จำเป็นต้องมีสมรรถภาพที่นอกเหนือไปจากครูผู้สอนวิชาอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของพลเมืองไทย เกิดประโยชน์ที่เห็นชัดในตัวพลเมืองไทยโดยตรง และผลกระทบที่พึงมีต่อสังคมไทยหรือประเทศในด้านต่าง ๆ และที่สำคัญเป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ควบคู่กับการที่จะพัฒนาไปเป็นคนที่ทำหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของครูสังคมศึกษา ที่จะต้องเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของสังคม ฉะนั้นครูสังคมศึกษา จึงต้องมีคุณสมบัติขั้นพื้นฐานกว้างขวางทันกับสภาพการณ์

ปัจจุบัน และอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องพัฒนาสมรรถภาพ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะการปฏิบัติ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน จึงจะสามารถ พัฒนาเยาวชน ให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับสภาพของสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์

จรรยา กุณมี (2520) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะครูสังคมศึกษา ที่มีสมรรถภาพสูง ในการสอนระดับมัธยมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะความสามารถทางวิชาการ (The Specialization in Subject Matter) ประกอบด้วย

- 1.1 มีประสบการณ์ทางการวิจัยอย่างน้อยหนึ่งแขนงวิชา
- 1.2 สามารถแก้ปัญหา และดำเนินการสอนเกี่ยวกับปัญหาเรื่องค่านิยม และข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้
- 1.3 มีความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสังคม และวัฒนธรรม
- 1.4 มีความรู้อย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับข้อสรุปและความคิดรวบยอด ทางสังคมศาสตร์

2. คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristics) ประกอบด้วย

- 2.1 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน
- 2.2 ไม่ฝักใฝ่ในลัทธิการเมืองใด ๆ
- 2.3 ซื่อสัตย์ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2.4 มีจรรยาครูสูง
- 2.5 มีความเยือกเย็น
- 2.6 ไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมา
- 2.7 ไม่เล่นการพนัน
- 2.8 สามารถควบคุมความประพฤติ จิตใจ อารมณ์ ได้ทุกสถานการณ์
- 2.9 เป็นคนสุภาพเรียบร้อย
- 2.10 เป็นคนสุ่มรอบคอบ
- 2.11 ปฏิบัติตนคล้ายบิดา มารดา ของนักเรียน
- 2.12 เป็นผู้ที่มีมองโลกกว้าง
- 2.13 เป็นนักตัดสินใจที่ดี
- 2.14 มีความกระตือรือร้น
- 2.15 พยายามปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
- 2.16 สามารถประเมินผลพฤติกรรมการสอนของตนเองได้

- 2.17 สามารถใช้ภาษาได้คล่องแคล่ว และเหมาะสมกับกาลเทศะ
- 2.18 มีความเชื่อในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย
- 2.19 เป็นผู้ที่มีใจเอื้ออารี
- 2.20 มีวินัย
- 2.21 มีความรับผิดชอบ
- 2.22 อนุรักษ์เวลาให้นักเรียน
- 2.23 เป็นคนทันสมัยอยู่เสมอ
- 2.24 ชอบการทัศนศึกษา
- 2.25 มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี
- 2.26 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.27 ว่าง่าย ยิ้มแย้ม แจ่มใส
- 2.28 แต่งกายเหมาะสม
- 2.29 เอาใจใส่ สนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก

3. คุณสมบัติทางวินัย (The Professional Education) ประกอบด้วย

- 3.1 สามารถใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีในการสอนสังคมศึกษา
- 3.2 สามารถใช้อุปกรณ์การสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรในชุมชน ประกอบการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.3 สามารถเข้ากับนักเรียนได้ดี
- 3.4 สามารถพัฒนาหลักสูตร ประเมินผล ตลอดจนเลือกโครงการใหม่ ๆ ทางสังคมมาใช้ในโรงเรียน
- 3.5 สามารถให้บริการ แนะนำ ชี้แจง และเร้าใจนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.6 สามารถใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ในการสอน
- 3.7 สามารถพัฒนาและใช้เทคนิคการวัดผลได้หลายวิธี

4. คุณสมบัติเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป (The General Education)

ครูสังคมศึกษา ควรมีพื้นความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง รวมทั้งปรัชญา วรรณคดี ศิลปดนตรี วิทยาศาสตร์ ตลอดจนทักษะในการติดต่อกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ประกาศรี กัลปดี (อ้างถึงใน อรรถรณ โทศลอนันต์, 2523) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะและสมรรถภาพของครูผู้สอนสังคมศึกษาไว้ 11 ประการ ดังนี้คือ

1. เป็นผู้มีความรู้ และมีความสามารถในเนื้อหาสาระ
2. เป็นผู้มีความมั่นใจในตัวเอง และตัวผู้เรียน

3. เป็นผู้มีความสนใจในกาลเทศะ และเหตุการณ์
4. เป็นผู้มีความสามารถในการสื่อความหมาย
5. เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ
6. เป็นผู้มีความอยากรู้อยากเห็น และมีแรงจูงใจใฝ่รู้อยู่เสมอ
7. เป็นผู้มีความผูกพันถึงภาระกิจ ที่จะต้องช่วยให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มี
ประสิทธิภาพในสังคมประชาธิปไตย
8. เป็นผู้ที่คอยช่วยเสริมแรง ให้นักเรียนมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และสั่งจะธรรม
9. เป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมและคุณธรรม
10. เป็นผู้ที่ทันสมัยต่อข่าว เหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา
11. เป็นผู้รู้จักค้นคว้าหาความรู้ และสะสมวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ ต่อการศึกษา

นิมิตล ทศวัฒน์ (2526) กล่าวถึง ลักษณะของครูสังคมศึกษาที่ดี และสมรรถนะของ
ครูสังคมศึกษา ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาของการเป็นครูสังคมศึกษาที่ถูกต้อง ครูสังคมศึกษาต้องมีความเชื่อและ
ศรัทธาต่อสิ่งที่ตนเสนอและยึดเป็นหลักปฏิบัติ และพยายามเตรียมตัวนักเรียน ให้สามารถทำหน้าที่ของตน
ให้ดีที่สุด ในสังคมปัจจุบัน
2. เจตคติที่ดีต่อวิธีการประชาธิปไตย ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย ทั้งใน
โรงเรียนและชุมชนโดยประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดี
3. มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ (scientific attitude) ไม่หลงงมงายในสิ่งที่ไม่มเหตุผล
4. เป็นคนใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความคิดเห็นที่ดีของบุคคลอื่นย่อมมี
ประโยชน์ต่อการนำมาปรับปรุงการสอนของตน
5. เป็นคนรักการอ่าน การค้นคว้าหาความรู้ที่ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งด้านวิชาการ
และเหตุการณ์ของโลก ศึกษาสถานการณ์และสภาพการณ์ต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ข้อคิดเห็นที่ถูก
ต้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา
6. ทำการทดลองและวิจัยวิธีการสอนใหม่ ๆ ทางสังคมศึกษา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา
หรือการสอนด้วยวิธีการสืบสวนสอบสวน จากการทำทดลอง ทำให้ครูมีความเข้าใจวิธีการแจ่มแจ้ง และ
สามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน นอกจากนี้ครูสังคมควรจัดค้น
หาวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ มาทดลองใช้ดูบ้าง
7. ขอบห้องเที่ยวและทัศนศึกษา ครูสังคมศึกษาต้องเป็นผู้รู้มากเห็นมาก และจัด การท่องเที่ยว
เที่ยวเพื่อหาประสบการณ์และความรู้จากท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

8. รักและสนใจทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ร่วมกิจกรรมทางการศึกษา ได้แก่ การอบรม สัมมนาครูสอนสังคมศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจ และแนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในหมู่ครูสอนสังคมศึกษาด้วยกัน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม

9. เป็นคนมีความรู้สึกไวต่อปัญหาต่าง ๆ ของสังคม และตอบสนองในเชิงแก้ปัญหาได้ทันที่ ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน

10. เป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าวิพากษ์วิจารณ์ ในเรื่องที่เป็นปัญหาขัดแย้งของสังคมและกล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคม

นิมิตล ทศวัฒน์ (2526) กล่าวถึง สมรรถนะที่จำเป็นของครูสังคมศึกษา มี 4 ด้าน คือ สมรรถนะทางวิชาการ สมรรถนะทางวิชาชีพ สมรรถนะทางการสอน และสมรรถนะด้านมนุษยสัมพันธ์

1. สมรรถนะทางด้านวิชาการ ประกอบด้วย

- 1.1 มีพื้นฐานความรู้เนื้อหาวิชาสังคมศาสตร์
- 1.2 มีความรู้ทั่วไปกว้างขวาง เช่น ด้านปรัชญา ด้านภาษา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ
- 1.3 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมโนคติ หลักการ และทฤษฎีทางสังคมศาสตร์
- 1.4 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ทางสังคมศาสตร์ โดยการใช้เครื่องมือ และวิธีการในการค้นคว้า เพื่อหาข้อมูลมาสนับสนุน การแก้ปัญหา
- 1.5 มีความตระหนักในความเป็นนักวิชาการที่มุ่งศึกษาค้นคว้า และทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับสังคมศึกษา
- 1.6 ติดตามความก้าวหน้า และความเคลื่อนไหวทางวิชาการ
- 1.7 ติดตามข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันสำคัญ ๆ ของโลก และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศได้
- 1.8 ให้ความร่วมมือในการรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดีงามของชาติ โดยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน
- 1.9 ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.10 เผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

2. สมรรถนะด้านวิชาชีพ ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษา และหลักสูตรสังคมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างดี

2.2 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3 มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี และกระบวนการเรียนรู้

2.4 ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองด้วยการรู้จักคิดค้น และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.5 ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.6 ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม

2.7 ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพในสิทธิของผู้อื่น

2.8 ส่งเสริมให้นักเรียนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

2.9 สามารถผลิตและใช้สื่อการสอน ที่สอดคล้องเหมาะสมกับบทเรียน รวมทั้งสามารถนำทรัพยากรท้องถิ่น มาประกอบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.10 สามารถสร้างและใช้เครื่องมือวัดผล และประสิทธิผลในการเรียนการสอน

2.11 เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพให้แก่ตนเองอยู่เสมอ เช่น ศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษา แล้วนำมาทดลองปฏิบัติ

3. สมรรถนะทางด้านสังคม ประกอบด้วย

3.1 วางแผนการสอนได้เหมาะสมกับลักษณะ หรือสภาพของผู้เรียน

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่มีนักเรียนสามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับจุดประสงค์วิชาสังคมศึกษา

3.3 สร้างความคิดรวบยอดจากบทเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนสรุปแนวคิดได้ด้วยตนเอง

3.4 จัดลำดับเนื้อหาในบทเรียน ก่อนและหลังได้อย่างเหมาะสม สามารถนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา

3.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน สัมพันธ์กับชีวิตจริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดหลักการและกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเป็นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์

3.7 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิชาสังคม เพื่อเสริมความเข้าใจในบทเรียน พร้อมฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย

3.8 ผลิตและสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้และเก็บรักษาอุปกรณ์

3.9 มีทักษะนำเข้าสู่บทเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น

3.10 ผลิตและใช้สื่อการสอนได้เหมาะสม และสอดคล้องกับบทเรียน

3.11 สามารถใช้เทคนิคการสอนได้หลายแบบ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ การสอนลักษณะและสภาพของผู้เรียน

3.12 มีทักษะในการตั้งคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดค้น และสามารถตอบคำถาม นักเรียนได้ชัดเจนและแจ่มแจ้ง

3.13 มีทักษะในการสรุปบทเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนสามารถสรุปแนวคิด จากบทเรียนได้ด้วยตนเอง

3.14 มีทักษะในการนำหลักจิตวิทยาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การ เสริมแรง การลงโทษ

3.15 มีทักษะในการเรียนข้อสอบทั้งแบบปรนัยและอัตนัย และสามารถใช้เทคนิค วัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3.16 ประเมินผลการสอนด้วยตนเองและปรับปรุงวิธีสอนของตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

4. สมรรถนะทางมนุษยสัมพันธ์ของครูสังคม ประกอบไปด้วยคุณลักษณะดังนี้

4.1 เป็นคนสุภาพ อ่อนน้อม เป็นมิตรกับคนทั่วไป สามารถปฏิบัติตนต่อบุคคล ระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

4.2 สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส

4.3 รู้จักสำรวจตน ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง พร้อมทั้งจะปรับปรุงข้อบกพร่อง อยู่เสมอ

4.4 ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี และพร้อมที่จะปรับตัว ให้สอดคล้องกับสภาพที่ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

4.5 เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอยู่เสมอ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

4.6 เคารพในค่าของคน

4.7 ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน

4.8 ให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น เผยแพร่ความรู้

4.9 ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของงานในหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และ ชุมชน

4.10 เป็นกันเองกับนักเรียน

ปรานี โพธิสุข (2528) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติและสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ใน ด้านการสอน และด้านบุคลิกภาพ ไว้ดังนี้

ด้านการสอน

1. ต้องเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา และความมุ่งหมายของการศึกษา

2. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา การเรียนรู้ และนำไปใช้จริง
3. มีความรู้และความสามารถใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการสอนได้อย่างเหมาะสม
4. รู้จักเลือกใช้อุปกรณ์ การสอนสังคมศึกษา
5. มีความรู้และความสามารถ ใช้การวัดผลด้วยวิธีการต่าง ๆ

ด้านบุคลิกภาพ

1. บุคลิกภาพภายนอก ได้แก่ สิ่งที่ปรากฏให้เห็นในตัวครู เช่น เป็นผู้ที่มีหน้าตา ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กและบุคคลทั่วไป แต่งกายเหมาะสมกาลเทศะ ทำทางสง่า วางตัวได้เหมาะสมกับฐานะ ในการเป็นผู้นำของเด็กและสังคม
2. บุคลิกภาพภายใน คือบุคลิกภาพที่แสดงออกจากความรู้สึกภายใน ได้แก่ จรรยาบรรณของครู เช่น เก็บความลับของนักเรียน มีใจคอหนักแน่น ขยันหมั่นอุทิศตนสั่งสอน อดทน ต่อต่ออย่างกล้าหาญ ไม่ชักนำไปในทางที่ไม่ดี

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) กล่าวว่าครูสังคมศึกษาคควรมีสมรรถภาพเฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่สอน
2. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงสร้างและความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสังคมศาสตร์
3. เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคมไทย และศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. สามารถทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ
5. สามารถทำตนเป็นแบบอย่างในการธำรงรักษาคุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของสังคมไทย
6. สามารถใช้กระบวนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในสังคม

ปราณี นิลเหม (2532) กล่าวว่า ครูสังคมศึกษาแนวใหม่ต้องมีสมรรถภาพและบุคลิกภาพที่ดี ดังต่อไปนี้

1. สมรรถภาพทางการสอน
 - 1.1 สามารถใช้เทคนิคการสอนได้หลายแบบ

1.2 สามารถแยกบทเรียนเป็นหน่วยใหญ่ หน่วยย่อย และจัดลำดับบทเรียนได้
เหมาะสม

1.3 สามารถใช้ท่าทางประกอบการสอนและใช้อุปกรณ์การสอนได้เหมาะสม

1.4 สามารถใช้วิธีประเมินผล เพื่อแบ่งนักเรียนตามความสามารถ

1.5 ช่วยให้นักเรียนมีมโนคติทางสังคมศึกษา และฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการ
ค้นคว้าทางสังคมศาสตร์

1.6 สามารถใช้ผลงานวิจัย เลือกเนื้อหาและอุปกรณ์การสอน ให้เหมาะสมกับ
บทเรียน

1.7 สามารถประยุกต์ใช้หลักจิตวิทยา ในการสอนในห้องเรียน

2. สมรรถภาพทางวิชาการ

2.1 มีความรู้ในเนื้อหาวิชาสังคมศาสตร์อย่างกว้างขวาง

2.2 รู้จักวิธีการและเครื่องมือทางสังคมศาสตร์

2.3 รู้หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์

2.4 รู้มโนคติที่สำคัญ และหลักการทั่วไปของสังคมศาสตร์

2.5 สามารถวิเคราะห์หลักสูตรโดยทั่วไป และหลักสูตรสังคมศึกษาได้

2.6 รู้จักวิธีใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ในการสอน

2.7 รู้จักใช้แหล่งการวิจัย เพื่อพัฒนาการสอนสังคมศึกษา

3. สมรรถภาพทางวิชาชีพ

3.1 สนใจร่วมประชุมสัมมนาอบรมทางวิชาการ และการปฏิบัติงานทางวิชาการ

3.2 พยายามหาประสบการณ์ ในการเขียนบทความทางวิชาการ เขียนตำรา ไป
ทัศนศึกษา และติดต่อกับสังคมอื่นเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ

3.3 วางขอบข่ายหลักเกณฑ์เพื่อประเมินตนเอง และกลุ่มงานเป็นรายบุคคล และ
รายกลุ่ม

ศาสตราจารย์ ดร. วิทวัส ฤกษ์ (2533) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะและสมรรถภาพที่สำคัญของ
ครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้

1. เป็นครูที่ดีตามลักษณะของครูที่ดีโดยทั่วไป และเป็นครูที่ดีในกรอบของวัฒนธรรมไทย
2. มีความรักเด็กและเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนว่า นักเรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่าง
ต่างกัน และมีความเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ของตนได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

3. มีความสนุกสนานร่วมกับเด็ก และพร้อมที่จะทดลองสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน
4. มีความสนใจผู้อื่นและสังคม รู้จักให้ความร่วมมือในสิ่งที่เกี่ยวข้อง โดยถือเป็นการเรียนรู้ชีวิตอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานกับเด็ก
5. มีความสนใจที่จะติดตามความเคลื่อนไหวในสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับประเทศและระดับโลกทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แล้วนำสิ่งที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอยู่เสมอ
6. รู้จักเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อันแสดงถึงความสามารถในการประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติ รวมทั้งการเรียนรู้ทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ของสังคมศึกษา เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในปัญหา และแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ
7. มีความเข้าใจในปรัชญาและเป้าหมายของครูสังคมศึกษาอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
8. มีความรู้และสมรรถภาพทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ คือ มีความรู้ดี แจ่มแจ้งในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาและสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศาสตร์ของความเป็นครูปรัชญาเป้าหมาย หลักการ และวิธีดำเนินการสอน จนสามารถนำไปใช้ได้อย่างกลมกลืนและมีประสิทธิภาพ
9. มีความรู้ความสามารถในด้านการสอน คือ มีความรู้ทั้งด้านวิธีการสอนและเทคนิคในการเรียนการสอนที่สำคัญ สามารถนำไปใช้ในการจัดและดำเนินการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่วและเชี่ยวชาญ คือ มีทักษะการสอนแบบต่าง ๆ
10. รู้จักประยุกต์ปรัชญาความเชื่อในชีวิตและสังคม ตลอดจนปรัชญาและความเชื่อของสังคมศึกษา คือมีความสามารถหรือมีสมรรถภาพทางมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นมนุษย์ รักในเพื่อนมนุษย์ ชอบการทำงาน รู้จักสร้างสรรค์ชีวิตและสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

พวงรัตน์ วิเวกานนท์ (2533) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังต่อไปนี้

1. ต้องมีความรู้จริง มีความรู้กว้าง และมีความรู้ลึก เพราะปัจจุบันสังคมและการเมืองเปลี่ยนแปลงไป การจัดการเรียนการสอนไม่ควรอยู่ในตำราเท่านั้น เหตุการณ์ประจำวันทัศนคติที่แสดงออกทางสื่อสารมวลชน ครูสังคมศึกษาต้องประมวลได้หมด และทันตามเหตุการณ์ขาดการติดตามข่าวไม่ได้เลย เพราะครูมีบทบาทสูงมากจะทำให้ทัศนคติผิดไปมากในการเรียนการสอนควรมีการอภิปรายความรู้ ความคิด ให้แสวงหาความรู้นอกห้องเรียน วิเคราะห์ข่าวให้เป็น
2. ต้องมีคุณธรรม และความรับผิดชอบสูง

สุชาติ พรานภา (2533) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะและสมรรถภาพ ของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังต่อไปนี้

1. ต้องมีความคิดกว้างขวาง มองเห็นสังคมกว้างไกล จะทำให้พัฒนาการทำงานในวิชาชีพ ได้เป็นอย่างดี
2. ต้องมีเจตคติที่ดีแก่สังคม มองเห็นประโยชน์ตนและการพัฒนาสังคมไปไกล
3. ต้องมีจริยธรรม ต้องปฏิบัติในสิ่งที่ทำให้ตนเองและผู้อื่นไม่เดือดร้อน

บวร มณีนตร (2533) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพที่พึงมีของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้

1. ครูสังคมศึกษา ต้องเป็นคนทันสมัย ต้องรอบรู้เหตุการณ์ปัจจุบัน ไม่ควรสอนตาม เนื้อหาวิชา เพราะเนื้อหาวิชาสังคมกว้างขวางหลากหลายมาก
2. ไม่ควรยึดเนื้อหามากเกินไป ควรสอนให้เกิดการคิดวิเคราะห์
3. การวัดผล ควรวัดผลด้วยตนเอง

ทองหล่อ ธงชัย (2539) กล่าวถึง สมรรถภาพที่พึงมี ของครูในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะครูสังคมศึกษา ที่มีหน้าที่ปลูกฝังเยาวชนให้มีความรู้ มีคุณธรรม มีทักษะ เจตคติและการจัดการ ที่ดีต่อชีวิต เพื่อเป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพและคุณธรรม ดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ที่มีความทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
2. ต้องเป็นผู้ประสานการเรียนรู้จากทุกส่วนของชุมชน
3. ต้องมีคุณธรรมสูง มีความเมตตา เอาใจใส่ต่อนักเรียน กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้
4. ต้องเป็นผู้ที่รู้จักใช้สื่อที่มีค่อนข้างมากในยุคนี้ ให้เกิดประโยชน์
5. ต้องเป็นผู้มีหน้าที่แนะแนวทางให้นักเรียน ลงมือปฏิบัติและร่วมกันทำกิจกรรม
6. รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมและไม่ควรละเลยการกลับสู่ธรรมชาติ
7. ต้องปรับความคิดให้ทันและเหมาะสมที่จะสร้างเด็กไม่ให้เกิดการแข่งขันมากเกินไป จนเป็น การสร้างสังคมที่มีแต่ความเห็นแก่ตัว

จรรยาพร ธรณินทร์ (2539) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูที่พึงมี ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้

1. พูดภาษาอังกฤษได้ และใช้คอมพิวเตอร์เป็น
2. ต้องรู้จักเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงรวดเร็ว หลากหลายและมีประสิทธิภาพ

สุนทรภู่ สรรพอาสาศา (สัมภาษณ์ , 26 กันยายน 2540) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของ
ครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้

1. ควรมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล เพื่อใช้สื่อสารและติดตามข่าวสารข้อมูล
2. มีทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปพัฒนาให้กับผู้เรียน
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมไทย
5. มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
6. เป็นผู้มิวสิคัลทัศน์กว้างและมองการณ์ไกล
7. สามารถใช้สื่อการสอนสมัยใหม่ได้
8. สามารถสอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของข่าวสารข้อมูล
9. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

โอบาส สะอาด (สัมภาษณ์ , 2540) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุค
โลกาภิวัตน์ สรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้ในเรื่องที่สอน งานที่ปฏิบัติ วัสดุ และวัสดุรอบ
2. มิวสิคัลทัศน์ และโลกทัศน์กว้างไกล
3. เป็นนักปฏิบัติมากกว่านักทฤษฎี
4. มีความเป็นนักประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. มีความรอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์
6. เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติให้กับผู้อื่น
7. เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดี
8. มีความเป็นผู้นำและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. มีความสามารถในการตรวจสอบและสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ
10. ความสามารถในการสอนที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ช่อทิพย์ สุวรรณศรี (สัมภาษณ์ , 2540) กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ใน
ยุคโลกาภิวัตน์ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ในการอ่าน พูด และเขียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะใช้ค้นคว้าหาความรู้ได้
3. มีความสามารถในการใช้เหตุผล

4. เป็นนักประชาสัมพันธ์
5. มีความรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ
6. เป็นผู้ที่ไม่หาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้อยู่เสมอ
7. มีความเป็นผู้นำ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
8. มีความสามารถในการคิดและวางแผนอย่างเป็นระบบและรอบคอบ
9. มีความสามารถสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เป็น ตัดสินใจเลือกที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของสิ่งที่เลือกและปฏิบัติจนเป็นนิสัย
10. สามารถดำรงตนอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

อมรา รอดดารา (สัมภาษณ์, 2540) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้

1. มีความรู้ด้านภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร และแสวงหาความรู้
2. มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์
3. มีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศน์
4. มีความรู้ความสามารถวิพากษ์วิจารณ์ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ทั้งในและต่างประเทศ
5. มีความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนา หลักคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาได้
6. เป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
7. รู้จักพึ่งตนเอง ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
8. ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน และเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

สนอง ประภอบชาติ (สัมภาษณ์, 2540) กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ในหลักวิชาการ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
2. มีความรู้ในเรื่องการจัดการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
4. มีความรอบรู้ทันโลกทันเหตุการณ์
5. มีความรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ
6. เป็นผู้ไม่หาความรู้อยู่เสมอ ๆ โดยเฉพาะเทคนิคการสอนใหม่ ๆ
7. มีความสามารถในการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ

8. สอนให้นักเรียนเห็นคุณค่า และประโยชน์ของข้อมูลข่าวสาร
9. มีความสามารถในการสอนนักเรียน ให้เรียนรู้การคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้วิธีการจัดการ
10. ดำรงตนสมกับเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ชัดเจน

ดวงกมล สินเพ็ง (สัมภาษณ์, 2540) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม และเป็นผู้รอบรู้
2. เป็นบุคคลช่างสังเกต และรับข้อมูลข่าวสารโดยปราศจากความลำเอียง
3. เป็นผู้ไม่หาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้อยู่เสมอ
4. มีความคิดวิเคราะห์ รู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล
5. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ
6. ความสามารถในการสอนที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. ความสามารถในการคิดและวางแผนอย่างเป็นระบบ
8. มีความรู้ในการผลิตและนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้

เหมาะสม

9. สอนให้นักเรียนแก้ปัญหาของตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้สอนตลอดเวลา
10. ปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการสอนให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
11. สอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของข่าวสารข้อมูล
12. สอนให้นักเรียนทำงานเป็นหมู่คณะได้
13. สามารถวิเคราะห์ แยกแยะหรือประยุกต์ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย

สุนันท์ สินพานนท์ (สัมภาษณ์, 2540) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ทางด้านภาษาทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีเพื่อใช้ในการสื่อสารและแสวงหาความรู้

2. มีความรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

3. มีความรู้เกี่ยวกับระบบการเมือง การปกครองของไทยอย่างชัดเจน

4. มีความรู้ในเรื่องระบบงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนราชการและวงการธุรกิจ

5. มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งถึงแก่นแท้

6. มีความรู้ในจิตวิทยาการศึกษาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

7. มีความเป็นนักประชาธิปไตยใจกว้าง
8. มีความคิดเชิงวิเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ รู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล
9. มีจิตพิสัยด้านความเป็นไทย และเป็นผู้ที่รู้จักการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย
10. สามารถผลิตสื่อการสอนได้อย่างหลากหลาย
11. สามารถสอนให้นักเรียนนำทักษะทางการคิด การอ่าน การเขียน มาพัฒนาการเรียนรู้อันส่งเสริมสังคมได้
12. มีความสามารถในการนำหลักธรรมของศาสนา มาเป็นหลักปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้อง
13. มีความสามารถในการใช้กระบวนการวิจัย เพื่อแสวงหาความรู้และพัฒนาการปฏิบัติงานได้

สุทธรรมา บุณกัณฑ์ (สัมภาษณ์, 2540) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นไปของโลก ที่มีผลกระทบต่อตนเองและสังคม
2. มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งความรู้ วิธีการหาความรู้ และการเลือกใช้แหล่งความรู้จากแหล่งต่าง ๆ
3. มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมไทย สามารถวิเคราะห์ทางเลือกได้
4. มีความรู้ ความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทั้งในและต่างประเทศ
5. มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิธีการรับ การวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ
6. มีความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในอดีตที่สามารถโยงมาหาปัจจุบันและสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคตได้
7. มีคุณธรรมและจริยธรรม
8. มีความศรัทธาในกระบวนการทางสังคมศึกษา และนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองได้
9. มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์อุปกรณ์การเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
10. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสามารถสอนให้นักเรียนตัดสินใจเลือกกิจกรรมทางสังคมศึกษาได้ ตามความถนัดของตนเอง
11. สามารถปรับปรุงตนเองในการสอนให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

12. สามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ตได้
13. สามารถสอนให้นักเรียนทำงานเป็นหมู่คณะได้

แมคเลนดอน (McLendon, 1965) กล่าวถึงความสามารถของครูสอนสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. มีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (A Strong Background in the Social Science) ครูสอนสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านวิชาการอย่างกว้างขวาง และลึกซึ้ง มีความเชี่ยวชาญเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่สอน สามารถชี้แจงและแนะนำให้นักเรียนเป็นบุคคลากรที่มีคุณค่า ผูกให้รู้กฎเกณฑ์ และมีทักษะเกี่ยวกับสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ควรจะมีความรู้ทางสังคมศาสตร์ มากพอที่จะนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ และรู้สภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
2. มีประสบการณ์ทางสังคม (Social Experience) ครูสอนสังคมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกเยาวชน ให้เป็นผู้ที่มีคุณค่าและเป็นพลเมืองดี ให้นักเรียนได้เข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในกิจการของสังคม ต้องสอนให้นักเรียนปรับตัวได้ทันกับการพัฒนาการทางสังคมสอนให้รู้จักแก้ปัญหาของสังคม ดังนั้นครูสังคมศึกษา จึงควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมด้วยเพื่อที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่นักเรียน
3. ต้องมีความรู้ในระบอบการปกครอง และมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย (Faith in Democracy) เพราะครูสอนสังคมศึกษาต้องมีส่วนในการฝึกนักเรียนให้มีพฤติกรรม และคุณลักษณะตามระบอบการปกครองของประเทศ ดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงต้องมีความรู้และมีความเชื่อมั่นในระบอบนั้น ๆ จึงจะสามารถอบรมนักเรียนให้มีคุณสมบัติตามที่ต้องการได้
4. มีทักษะในการเป็นผู้นำของเด็กวัยรุ่น (Skill as a Leader of Adolescents) ครูสอนสังคมศึกษา จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ในด้านมนุษยสัมพันธ์กับเด็กวัยรุ่นและประชาชน นอกจากนี้ยังจะต้องมีเทคนิคในด้านต่าง ๆ ที่จะสามารถแนะนำทางในการเรียนรู้แก่เด็กเพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์รู้จักพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสามารถแก้ไขและตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับเหตุการณ์
5. เป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (Leadership in School Affairs) ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่นักเรียนจะสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการฝึกนักเรียนให้มีประสบการณ์ทั้งทางด้านความรู้และสังคม

เคนเวิร์ทธี (Kenworthy, 1965 อ้างถึงใน สรวัดย์ วิทยาคุณพิบูล, 2533) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติและสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ ความแม่นยำ กว้าง และลึกในเนื้อหาสาระของวิชาสังคมศึกษา (Content) ครูสังคมศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่อ่านมาก ศึกษามาก และแสวงหาประสบการณ์เพิ่มเติมอย่างหลากหลายอยู่เสมอ จนเกิดความรู้อย่างกว้างขวางและแตกฉาน ซึ่งความรู้ที่ได้นั้นเป็นผลมาจากการสืบสอบค้นคว้าศึกษาอย่างเป็นระบบ และเป็นวิทยาศาสตร์ โดยการนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาจัดเพื่อการเรียนการสอนอย่างมีความหมาย

2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง และตัวนักเรียน (Confidence) ครูสังคมศึกษาจะต้องรู้ทั้งข้อดีและข้อเสียของตนเองอย่างเด่นชัดแล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องของตน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งเห็นคุณค่าของผู้อื่น โดยเฉพาะนักเรียน

3. มีความสนใจ เอาใจใส่ในตัวนักเรียนทั้งรายบุคคลและส่วนรวมในสังคม มีส่วนร่วมในความทุกข์ - สุข ความสำเร็จ - ความล้มเหลว ของนักเรียน มีความเข้าใจว่าเด็กจะแสดงออกและพัฒนาได้เมื่อเขาเกิดความอบอุ่น และมั่นใจ ครูสังคมศึกษาที่ดีต้องมีศรัทธาและเชื่อมั่นในนักเรียนของตน และแสดงออกด้วยความเอาใจใส่ ท่วงไຍ

4. มีความสามารถในการสื่อความหมาย (Communication) คนบางคนมีความรู้มาก แต่ไม่สามารถสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ครูสังคมศึกษาที่ดีต้องสามารถสื่อความรู้ มีความมั่นใจและมั่นคง รวมทั้งมีความรู้สึกท่วงไຍและผูกพันกับผู้อื่น โดยเฉพาะกับนักเรียน ซึ่งไม่มีใครสามารถทำเป็นเช่นนี้ได้ตั้งแต่เกิด แต่จะต้องมีการสะสมจากการสังเกตและศึกษาประสบการณ์อันยาวนานครูสังคมศึกษาจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ว่าเขามีทักษะบางอย่างแล้ว และเมื่อเขามีความอยากรู้ เขาจะสามารถเรียนรู้ได้ เพราะครูสามารถสื่อความหมายในการเรียนการสอนได้ชัดเจน

5. มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การเรียนรู้ทางสังคมศึกษามีทั้งกว้างไกลจากตัวผู้เรียน ทั้งเวลาและสถานที่ ในกรณีที่ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของครูที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ จะช่วยให้ครูสามารถสร้างเครื่องมือและประสบการณ์ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดและจินตนาการในสิ่งที่เรียน ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการจะสามารถสอนนักเรียนด้วยความสนุกสนาน และได้ผลดี

6. มีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ครูสังคมศึกษาที่มีความอยากรู้อยากเห็นจะมีแรงจูงใจใฝ่รู้อยู่เสมอ และไม่พึงพอใจในความรู้และวิธีการสอนที่ตนเองมีอยู่ แต่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมสำหรับนักเรียน

7. มีความผูกพัน (Commitment) ครูสังคมศึกษาที่ดีควรถือเป็นภาระที่จะต้อง ช่วยให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม หรือเป็นพลเมือง ที่ดีมีประสิทธิภาพของประเทศในสังคมประชาธิปไตย ดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงไม่พอใจเพียงเพื่อรู้ แต่จะถือเป็นภาระในการที่จะนำความรู้ที่ตนได้ไปใช้เพื่อให้บริการสูงสุด หมายถึง จะช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อสังคม และมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ครูสังคมศึกษาที่ดีจะต้องมีความเชื่อว่า ความรู้ที่ได้มานั้นจะช่วยให้เกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อนำไปใช้ และมีความรู้สึกว่าคุณค่ามีความผูกพันที่จะต้องช่วยให้นักเรียนได้รู้จักวิถีทางดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย

8. มีพลังที่จะกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลง (Catalytic Power) ของครูสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จะมีลักษณะประจำตัวที่เป็นผู้คอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตื่นตัว และสนใจที่จะแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า รวมทั้งความภาคภูมิใจในตนเองด้วย

9. เป็นผู้มีวัฒนธรรม ครูสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องสะท้อนบุคลิกภาพและวิถีทางในการปฏิบัติบนพื้นฐานและกรอบของวัฒนธรรมไทยอยู่เสมอ จึงจะสามารถช่วยนักเรียนให้พัฒนาไปสู่ความเป็นคนไทยที่มีสติปัญญา ความสามารถ และความมีวัฒนธรรมไทย

เฟนตัน (Fenton, 1967) กล่าวว่าครูสังคมศึกษาที่ดีควรมีความสามารถในการสอน โดยพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาทางด้านความรู้ สามารถจดจำ และระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว
2. พัฒนาความสามารถและทักษะ สามารถที่จะหาข้อมูลและเทคนิคที่เหมาะสมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา หรือเผชิญกับประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น การสอนประวัติศาสตร์ โดยวิธีสืบสวนสอบสวน
3. พัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึก ทำที่ อารมณ์ ค่านิยม ความซาบซึ้ง และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน เพื่อที่จะส่งเสริมการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย และช่วยให้นักเรียนพัฒนาแนวความคิดของตนเอง

คาร์ลิสสัน (Callison, 1989 อ้างถึงใน นาดยา บิลันชานนท์, มปป.) กล่าวถึงความสามารถในการสอนเชิงวิชาการที่ครูสังคมศึกษา พึงมีในยุคข้อมูลข่าวสารไว้ดังนี้

1. การสอนเน้นที่การสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง

การสอนลักษณะนี้ มาจากความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการ เป็นเรื่องของการได้ถาม ต้องค้นหา สืบค้น การประเมินว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้หรือไม่ ต้องดูว่า

 - 1.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้คำถาม เพื่อการสืบค้นได้ดีเพียงไร
 - 1.2 ผู้เรียนมีความสามารถแค่ไหนในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ที่จะช่วยกันจัดระเบียบข้อมูลความรู้ เพื่อนำไปสู่การก่อให้เกิดความรู้ตามที่ต้องการ
 - 1.3 ผู้เรียนได้ใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้ดีเพียงไรทั้งในรูปของกราฟิก การสัมภาษณ์ การสำรวจ และการสื่อจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ การสอนลักษณะนี้ทั้งผู้บริหาร และครูจะต้องร่วมมือกัน ในอันที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสอนให้ผู้เรียนได้สืบค้นความรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะ สามารถประเมินแหล่งความรู้ต่าง ๆ ประเมินประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสืบค้น

ไม่สอนโดยใช้แต่หนังสือเป็นสื่ออย่างเดียว ทั้งครูและบรรณาธิการห้องสมุด มีบทบาทสำคัญต่อการที่จะสร้างภาพพจน์ของการเป็นนักวิจัยที่ดี ให้ผู้เรียนเห็นเป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งจะแสดงและสาธิต ให้ผู้เรียนได้เห็นว่า การแสวงหาคำตอบต่อคำถามต่าง ๆ ด้วยตัวของตัวเองเขาทำกันอย่างไร

2. การสอนที่เป็นการใช้แหล่งความรู้ การสอนลักษณะนี้มาจากการเห็นคุณค่า ในเรื่องการให้ผู้เรียน เป็นผู้ที่จะต้องแสวงหาความรู้จากชุมชนที่เขาอยู่ ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น สามารถตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของ ข้อมูลที่ได้จากสื่อต่าง ๆ สามารถคัดเลือกข้อมูลทั้งในรูปสายลักษณะเนื้อขาวและกราฟิก เพื่อนำเสนอทั้งในรูปของการเล่าปากเปล่าหรือสร้างผลงานในรูปของการจัดทำเป็นวิดิทัศน์ สไลด์ ภาพหนังสือพิมพ์หรือสมุดภาพต่าง ๆ อันแสดงถึงผลการค้นคว้าของตนได้อย่างเหมาะสม การเสนอผลงานของผู้เรียนอาจเชิญผู้ปกครอง หรือบุคคลในชุมชนมาร่วมด้วย จัดเป็นสัปดาห์ การเสนอผลงานของผู้เรียนก็ได้ กิจกรรมเช่นนี้ทางโรงเรียนจะต้องประสานงาน และขอการสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น ในด้านการให้ความร่วมมือ งบประมาณ การอำนวยความสะดวกด้านการใช้แหล่งค้นคว้าและสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

3. การสอนที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การที่จะให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูล และฝึกการนำข้อมูลไปใช้ได้ดีขึ้น ผู้เรียนต้องมีทักษะ ในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้กับความรู้ที่แฝงเจตคติ ค่านิยม ความรู้สึกส่วนตัว สามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พิจารณาความถูกต้องในความเป็นจริงของข้อมูล แยกแยะได้ว่าข้อมูลใดที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น แยกแยะได้ว่าข้อมูลอะไรที่แฝงเจตคติ ล้าเอียง มีลักษณะโฆษณาชวนเชื่อ ข้อมูลใดที่คลุมเครือบิดเบือน ให้เหตุผลผิด ๆ สวงให้เข้าใจผิด มีความขัดแย้งกันอยู่ในตัว ข้อมูลอะไรที่กล่าวอ้างลอย ๆ ปราศจากเหตุผลข้อเท็จจริง หรือตัวอย่างมาสนับสนุนยืนยัน เหล่านี้ล้วนเป็นทักษะที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถคิดวิจารณ์ญาณได้ดี เป็นตัวอย่างทักษะที่ครูสังคมศึกษาต้องนำมากำหนด เป็นจุดประสงค์ของการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีวิจารณญาณในการสืบค้น คัดเลือกข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ ครูสอนสังคมศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการสอนทักษะจัดการสอนให้เป็นลำดับขั้นที่จะให้ผู้เรียนมีทักษะเหล่านี้ การสอนควรก้าวออกมาจากการมุ่งแต่คำตอบที่ถูกต้อง เพียงคำตอบเดียว หรือคิดอะไรทางเดียวด้านเดียวมาให้ความสำคัญกับวิธีการให้ได้มา ซึ่งคำตอบ เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังคำตอบเหล่านั้น เน้นให้ผู้เรียนรู้จักมองอะไรในแง่มุมต่าง ๆ สามารถแก้ปัญหาและเลือกตัดสินใจได้

4. การสอนที่เน้นการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ บทบาทหน้าที่ เริ่มแรกของห้องสมุด หรือผู้ที่ เป็นบรรณาธิการ คือ การให้บริการข้อมูล ข้อมูลในที่นี้มิได้หมายถึงเฉพาะเอกสารสิ่งพิมพ์ หรือข้อมูลที่อยู่ในสื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เท่านั้น แต่รวมถึงการให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ บริการต่าง ๆ ด้วย ผู้ที่ทำงานในศูนย์วัสดุการศึกษา ห้องสมุด ศูนย์เทคโนโลยีหรือศูนย์สื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ไม่เพียงแต่จะต้องมีความสามารถในการบอก และให้บริการแหล่งข้อมูลเท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถในการช่วยผู้เรียนตีความข้อมูลเหล่านั้นด้วย การสอนในลักษณะนี้ต้องมีการวางแผนการให้บริการ

การบริหารงานในศูนย์ห้องสมุด ที่เอื้อต่อการให้บริการในลักษณะนี้การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้บริการที่จะสืบค้นและนำข้อมูลไปใช้

5. การสอนที่เน้นการใช้ภาษา การเรียนเป็นกระบวนการของการสื่อสารอย่างหนึ่งทักษะการเขียนมิได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะภาษาไทย ในวิชาสังคมศึกษาสามารถนำทักษะการเขียนเข้ามาใช้ได้ ส่วนใหญ่ที่เป็นอยู่ก็ทำในรูปของการเขียนรายงาน การสอนในลักษณะนี้ ครูจะต้องให้ความสนใจในการสอนทักษะนี้ให้แก่ผู้เรียน มิใช่มุ่งแต่ผลงานหรืองานเขียนโดยมิได้ใส่ใจว่าผู้เรียนมีความสามารถ มีทักษะในการเขียนหรือไม่ หรือบ่อยครั้งที่ครูประเมินความสามารถในการเขียนของผู้เรียน โดยที่ครูเองไม่เคยสอนสิ่งเหล่านี้ให้กับผู้เรียนเลย ก็จะเป็นเรื่องไม่ยุติธรรมสำหรับผู้เรียนเท่าไรนัก ดังนั้นในการเรียนรู้จึงต้องให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ของการเขียนที่ดีว่าเป็นอย่างไร เวลาที่ผู้เรียนจะนำเสนอหรือสื่อสารอะไรให้ผู้อื่นรับรู้ ผู้เรียนจะต้องฝึกประสบการณ์ที่จะเป็นนักวิจารณ์ นักวิเคราะห์ เป็นบรรณาธิการ ที่จะต้องประเมินและวิจารณ์งานเขียนต่าง ๆ ที่ผู้อื่นเขียน การสอนแบบนี้ ครูจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกับบรรณาธิการอีกเช่นกัน ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการนำแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาใช้ในห้องเรียน

สรุปได้ว่า ครูสังคมศึกษาที่มีสมรรถภาพนั้นต้องมีความสามารถทางวิชาการ มีประสบการณ์ทางการวิจัยและรู้จักใช้แหล่งการวิจัย เพื่อการเรียนการสอนจะใช้เทคนิคการสอนมีพื้นฐานความรู้เนื้อหาวิชาสังคมศาสตร์ มีความรู้ด้านปรัชญา ด้านภาษา มีความรู้จริง รู้กว้าง และรู้สึก มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ สามารถใช้ติดต่อสื่อสารและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ได้ มีความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์นำมาใช้สืบค้นข้อมูลและใช้จัดการเรียนการสอน มีความรู้ความสามารถในการนำเทคนิคและวิธีการสอนสังคมศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และสมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษา ต้องปรับให้สอดคล้องกับสภาวะของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ครูสังคมศึกษาที่มีสมรรถภาพนั้นต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นนักคิดตัดสินใจที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการมองโลกในแง่ดี มีความกระตือรือร้น มีลักษณะความเป็นผู้นำและความเชื่อมั่นในตัวเองเป็นผู้มีความอยากรู้ อยากเห็น และมีแรงจูงใจ ไม่รู้ย่อเสมอ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และพร้อมที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องเป็นผู้ที่ทันสมัยทันโลกทันเหตุการณ์ ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นนักปฏิบัติมากกว่านักทฤษฎี มีความเป็นนักประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสมรรถภาพเหล่านั้นนั้น จะทำให้เป็นครูสังคมศึกษาที่มีคุณลักษณะเป็นที่ต้องการในสังคมปัจจุบัน และอนาคตเป็นอย่างยิ่ง สมรรถภาพที่กล่าวได้ว่าสำคัญ อย่างยิ่ง คือ สมรรถภาพด้านทักษะปฏิบัติ ถือได้ว่าเป็นสมรรถภาพที่ครูสังคมศึกษาต้องพัฒนาให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับสมรรถภาพสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์ สมรรถภาพที่ต้องมี ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน มีความสามารถและทักษะในการใช้วิธีการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียน มีความสามารถ

เลือกใช้สื่อที่มีค่อนข้างมาก ในยุคนี้ได้เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงรวดเร็วหลากหลาย และมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการสื่อสาร การแสวงหาแหล่งข้อมูล และใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ทันสมัย น่าสนใจในเวลาอันจำกัด สามารถสอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของข่าวสารข้อมูล นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีนิสัยใฝ่รู้ และมีความพอใจที่จะทำงานกันได้อย่างมีความสุข

สมรรถภาพดังกล่าวนับได้ว่าเป็นสมรรถภาพที่ทำให้ครูสังคมนศึกษา ได้พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานในด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับสภาพสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ครูสังคมนศึกษา ต้องมีความทันสมัยทันโลกทันเหตุการณ์และที่สำคัญสามารถนำสมรรถภาพดังกล่าวนี้ ไปพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เป็นบุคคลในยุคของข้อมูลข่าวสารที่มีความรู้ ความสามารถ คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาได้ ปรับตัวได้เหมาะสมกับสภาพการณ์รอบตัวและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. การเสริมสมรรถภาพของครูสังคมนศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

การเสริมสมรรถภาพครูสังคมนศึกษานั้น ควรจะมีการดำเนินการตั้งแต่ระยะการเตรียมครูสังคมนศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยเตรียมโปรแกรมการเรียนการสอน และการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณภาพเข้ามาศึกษาตลอดจนการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการสอน ให้แก่ครูสังคมนศึกษาที่เริ่มประกอบอาชีพครูในระยะแรก และครูสังคมนศึกษาที่ทำการสอนมาเป็นเวลานานแล้ว และควรจัดให้ครูสังคมนศึกษาได้รับการเสริมสมรรถภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงด้วย จึงจะประสบผลสำเร็จสมความมุ่งหมาย

นิมมวล ทศวัฒน์ (2526) ได้เน้นว่าการส่งเสริมสมรรถภาพครูสังคมนศึกษาใหม่เป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะครูใหม่มักจะประสบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนในระยะแรกอย่างมากและวิธีการที่จะเสริมสมรรถภาพครูสอนสังคมนศึกษาใหม่จะทำได้ดังนี้ คือ

1. ประมุขเทศครูใหม่ให้รู้จักระเบียบปฏิบัติและการบริหารภายในโรงเรียน และภายในหมวด เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจเบื้องต้นในทางที่ดี
2. แนะนำให้ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษา และหลักสูตรสังคมนศึกษาให้เข้าใจถึงจุดประสงค์ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
3. แนะนำให้ศึกษาหนังสือ หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมนศึกษา และคู่มือครูในระดับชั้นที่ได้รับมอบหมาย ให้ทำการสอนอย่างละเอียดและทำความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

4. แนะนำวิธีทำโครงการสอน หรือแผนการสอนประจำบทเรียนและเตรียมการสอนให้พร้อมก่อนลงมือสอน
5. แนะนำให้ทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ของหมวดสังคมศึกษาที่มีในโรงเรียน และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิ หุ่นจำลอง และเครื่องมือทางเทคโนโลยี
6. แนะนำการสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียน และการสร้างอุปกรณ์จากวัสดุเหลือใช้ และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น
7. แนะนำให้รู้จักแหล่งวิชาสำหรับค้นคว้า ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อนำมาประกอบการเรียนการสอน
8. แนะนำการออกข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย และการมอบหมายงาน ให้นักเรียนเพื่อเป็นคะแนนเก็บ
9. แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในบทเรียนวิชาสังคมศึกษาที่น่าสนใจ และสนับสนุนให้ใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ ตามที่ได้ศึกษามาเพื่อเป็นการทดลองผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง
10. แนะนำการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน
11. แนะนำเทคนิคการปกครองชั้นเรียน และวิธีฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง
12. แนะนำการปรับปรุงบุคลิกภาพ และกาวางแผนในฐานะครูที่เหมาะสม ตลอดจนการสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน นักเรียน บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลอื่น ๆ
13. แนะนำให้มีการประเมินผลตนเองอย่างสม่ำเสมอ
14. จัดให้มีการพบปะ เพื่อให้ครูใหม่ปรึกษาหารือปัญหาการสอน และการปฏิบัติงาน

ในการส่งเสริมสมรรถภาพครูสังคมศึกษาที่ทำการสอนมานาน อาจพิจารณาปรับปรุงใน

2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านเนื้อหาวิชา วิธีการที่จะให้ความรู้แก่ครูสังคมศึกษาในด้านเนื้อหาวิชา ได้แก่
 - 1.1 ให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องที่ครูขาดความรู้ความเข้าใจ โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ จากห้องสมุด หรือเอกสารจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง
 - 1.2 ให้ครูได้พบปะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง เพื่อให้ครูเกิดความกระตือรือร้นในเนื้อหาวิชา
 - 1.3 หาโอกาสไปศึกษานอกสถานที่ โดยไปศึกษาดูงานหน่วยงานของรัฐ เพื่อช่วยขยายความเข้าใจให้กระตือรือร้น ในเรื่องโครงการปฏิบัติที่ตน การสหกรณ์ ฯลฯ

- 1.4 ให้ครูเข้ารับการอบรมในเนื้อหาที่ตนยังไม่เข้าใจ
 - 1.5 ให้ครูได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย
 - 1.6 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรึกษาหารือภายในกลุ่ม ครู
สังคมศึกษาด้วยกัน
 - 1.7 การไปทัศนศึกษา ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อหาประสบการณ์ตรง
เพิ่มพูนความรู้ มีโลกทรรศน์ที่กว้างไกลขึ้น
 - 1.8 พึงการอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิทุกครั้งที่มีโอกาส หรืออาจฟังจากวิทยุ
กระจายเสียง โทรทัศน์ก็ได้
 - 1.9 ครูสังคมศึกษาคควรสนใจอ่านหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยวันละ 1 ฉบับ
เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ
2. ด้านการสอน ครูสังคมศึกษาจะต้องมีทักษะในการสอนเป็นอย่างดี สุนทรียภาพ
บุรณสมบัติ (2526) ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรนำเอาวิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ เกมสัจจำลอง
สถานการณ์ จัดกลุ่มการเรียนรู้ การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประกอบการสอน ครูควรศึกษาหาความรู้ในวิธี
การสอนเหล่านี้ โดยศึกษาดำหรือเอกสาร ว่าด้วยเทคนิคการสอนวิชาสังคมศึกษา รวมทั้งข้อดีข้อเสีย
ของแต่ละวิธีมาทดลองใช้ และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ควรนำเอาสิ่งที่เกิดขึ้นจริงใน
ชีวิตประจำวันของผู้เรียน มายกตัวอย่างประกอบและให้นักเรียนเป็นผู้เสนอวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ

นอกจากนี้ นิมนวล ทศวัฒน์ (2526) ได้เสนอวิธีการเสริมสมรรถภาพครูสังคมศึกษาโดย
ให้ครูสังคมศึกษาขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ หรือครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเป็นอย่างดี ข้อสังเกต
การสอนของครูสังคมศึกษาที่มีวิธีการสอนดี พยายามเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ อ่านวารสารของหน่วยงาน
ต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ทางวิชาชีพเป็นประจำ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของวิชาชีพครูและการสอน เช่น
วารสารครูศาสตร์ มิตรครู เป็นต้น และเข้าศึกษาในระดับสูงเพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาและความรู้จะได้
เป็นครูที่ทันสมัยเสมอ

ปราณี นิลเหม (2532) ได้เสนอวิธีการเสริมสมรรถภาพ ของครูสังคมศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพ
 - 1.1 ศึกษาตำราหรือเอกสาร ที่กล่าวถึงเทคนิคการสอนสังคมศึกษา โดยเฉพาะให้
เข้าใจถึงขั้นตอน หรือลำดับขั้นที่ใช้อย่างละเอียด รวมทั้งศึกษาข้อดี ข้อเสียของแต่ละวิธีการ
 - 1.2 ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ หรือครูที่มีประสบการณ์เป็นอย่างดีในเรื่องวิธีสอน
 - 1.3 สังเกตการสอน ของครูสังคมศึกษาที่มีวิธีสอนที่ดี สังเกตขั้นตอนในการใช้
เทคนิคการสอน แต่ละวิธีการว่าทำอย่างไร

1.4 เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ที่สมาคมทางวิชาการหรือสถาบันการศึกษาจัดขึ้น ในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการสอนสังคมศึกษา

1.5 ฝึกทักษะแบบจุลภาค (Micro-teaching) โดยเลือกฝึกทักษะที่ยังทำไม่ได้ดีเท่าที่ควร และฝึกให้ถูกต้องตามขั้นตอนของวิชาการนั้น

2. การแสวงหาความก้าวหน้าทางการสอนและวิชาชีพ

2.1 ครูสังคมศึกษาคควรนำเอาแนวความคิดใหม่ วิธีสอนแบบใหม่ รวมทั้งเทคโนโลยีทางการสอนสังคมศึกษา มาทดลองปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจจริง และค้นหาข้อดีข้อบกพร่องของวิธีการนั้น ๆ ตลอดจนสามารถปรับปรุงวิธีการให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อมของเขา เช่น การสอนโดยใช้วิธีสืบสวนสอบสวน การใช้ศูนย์การเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา

2.2 อ่านวารสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ทางวิชาชีพครูเป็นประจำ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของวิชาชีพครูและการสอน

2.3 เขียนบทความ ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษา หรือเผยแพร่ผลการทดลองวิธีสอนใหม่ ๆ ทางสังคมศึกษาหรือเขียนเรื่องน่าสนใจอื่น ๆ ส่งไปลงวารสารการศึกษา และวารสารทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ครู ต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำมาประกอบการเขียน เป็นการพัฒนาความคิดให้ก้าวไปข้างหน้าอยู่เสมอ

2.4 เข้าเป็นสมาชิกสมาคมส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพ เช่น สมาคมการศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย สมาคมภูมิศาสตร์ สมาคมครูสังคมศึกษา สมาคมทางวิชาการเหล่านี้ มักมีวารสารตีพิมพ์บทความทางวิชาการต่าง ๆ แจกจ่ายแก่สมาชิก และยังเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคม เช่น การอบรม การสัมมนา ฟังการอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิ การไปทัศนศึกษาที่สมาคมจัดขึ้นเป็นครั้งคราว สิ่งเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้ครูสังคมศึกษา สามารถติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ซึ่งถือเป็นความก้าวหน้าทางด้านวิชาชีพอีกทางหนึ่ง

2.5 ศึกษาต่อในระดับสูง เพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาและความรู้ เพราะครูสังคมศึกษาที่ทำการสอนมานาน ๆ วิชาความรู้เรียนมาอาจไม่ทันสมัย จึงควรศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น เพื่อนำความรู้และวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน

เรแกน และ แม็คคูเลย์ (Ragan และ McAulay, 1964) กล่าวถึงลักษณะของครูสังคมศึกษา ว่าเป็นผู้นำในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการสอนพอสรุปได้ดังนี้

1. การปรับปรุงสมรรถภาพทางการสอนอยู่เสมอทุกด้าน
2. ปรับปรุงเนื้อหาวิชา และวิธีการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. ใช้ผลการค้นคว้าวิจัยมาประกอบการสอนเสมอ

4. ดำรงตนอยู่ในภูมิธรรมอันงามเสมอ
5. กระตุ้นเตือน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาเสรีภาพทางความคิดใหม่ ๆ เสมอ

จาโรลิเมก (Jarolimiek , 1977) ได้เสนอวิธีการในการเสริมสมรรถภาพครูประจำการวิชา
สังคมศึกษา ดังนี้

1. การจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ (Work shop)
2. การจัดสัมมนาทางวิชาการระยะสั้น
3. การจัดศูนย์ครู เพื่อช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรืออาจจะจัดให้มีการศึกษา
ให้คำแนะนำแก่ครูสังคมศึกษาโดยผ่านศูนย์นี้ก็ได้
4. การขอคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์
5. มีการพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มครูสังคมศึกษา

โอชาว (Ochao , 1981) ได้เสนอวิธีการเสริมสมรรถภาพครูสังคมศึกษา ว่าการอบรม
ครูประจำการเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยครูสังคมศึกษาได้ วิธีการจัดอบรมครูประจำการที่ได้ผล คือ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเลือกจุดหมาย และการจัดกิจกรรมสำหรับตัวเอง
2. การจัดโปรแกรมการอบรมครูประจำการ การจัดทำตามความต้องการของครู และจัดโดย
คำนึงถึงความแตกต่างทางประสบการณ์ของครูแต่ละคน
3. การจัดให้ครูได้เริ่มต้นด้วยตนเองได้ชี้หน้าด้วยตนเอง แม้จะทำได้ไม่บ่อยนัก แต่ก็ เป็นวิธีที่
จะนำครูไปสู่ความสำเร็จ
4. โครงการจัดอบรมครูประจำการ ควรเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. ควรเป็นการสาธิต การทดลอง ให้มีการติดตาม ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ครูประสบผล สำเร็จใน
การทำงาน
6. การจัดอบรมครูประจำการแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงประโยชน์อย่างกว้างขวางของโรงเรียน
7. ให้ครูได้มีโอกาสช่วยเหลือกันและกัน และร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรม อบรมครูประจำ

การ

การเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ให้ทันต่อสภาพของโลก ในยุคโลกาภิวัตน์ นับว่า
มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งสำหรับครูใหม่และครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนมานานแล้ว การจัดให้มี
การเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ต้องสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ อันเนื่องมาจากความ
ก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งทำให้เกิดการถ่ายเทข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปอย่างกว้างขวางครู
สังคมศึกษา ต้องพัฒนาสมรรถภาพตนเองให้เป็นได้ทั้งพลเมืองและพลโลก คือต้องให้มีสมรรถภาพสากล

มีทัศนสากลที่กว้างไกล มีทักษะบางประการเพิ่มขึ้น มีความรู้ความเข้าใจกว้าง คือมีลักษณะที่รื้อรอบรู้สึก ซึ่งสมรรถภาพดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ครูสังคมนตรีศึกษา ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถภาพที่จำเป็นเหล่านี้ ด้วยการเป็นคนที่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเองก่อน โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตครู ต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาครูให้ต่อเนื่อง เกี่ยวกับด้านความรู้ เทคนิค กระบวนการต่าง ๆ เช่น เทคนิคการสอนสมัยใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาทักษะทางภาษาสากล เพื่อเป็นพื้นฐานในการค้นคว้าหาความรู้ และทักษะทางด้านเทคโนโลยีพื้นฐาน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลผ่านเครือข่าย Internet ซึ่งสมรรถภาพดังกล่าว ครูสังคมนตรีศึกษา ต้องตระหนักถึงความสำคัญที่จะนำมาพัฒนาตนเอง ให้ทันโลก ทันเหตุการณ์ ซึ่งการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่เห็นถึงความสำคัญที่จะให้บุคลากรได้พัฒนาสมรรถภาพเหล่านั้นให้เกิดขึ้นกับตัวครูก่อน โดยส่งครูเข้าร่วมประชุมสัมมนาอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาต่อในระดับสูง ฯลฯ เพื่อครูจะได้นำความรู้และทักษะใหม่ ๆ มาพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตบุคลากร ด้านการศึกษา เป็นผู้ให้บริการในการจัดกิจกรรมดังกล่าว อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

วันชัย เมฆหิรัญศิริ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความต้องการเสริมสมรรถภาพทางการสอน ระหว่างครูสังคมนตรีศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูสังคมนตรีศึกษาระดับมัธยมศึกษา 124 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 26 โรงเรียน และครูสังคมนตรีศึกษาระดับมัธยมศึกษา 96 คน จากโรงเรียนเอกชน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความต้องการ ประกอบด้วยแบบเลือกตอบ แบบประเมินค่า และแบบปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการเสริมสมรรถภาพทางการสอน ด้านการวางแผนการสอนของครูทั้งสองกลุ่ม ทั้งโดยส่วนรวม และรายละเอียดแต่ละข้อ เกี่ยวกับทักษะในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยนักเรียนให้ใฝ่รู้ และรักการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ทักษะในการประยุกต์ วิธีสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และบุคลิกภาพของผู้เรียน และวิธีสอนซ่อมเสริมเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความแตกต่างกัน ส่วนความต้องการเสริมสมรรถภาพทางการสอนด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งสองกลุ่มทั้งโดยส่วนรวม และในรายละเอียดแต่ละข้อไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการเสริมสมรรถภาพด้านอื่น ๆ เช่น บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ การแนะแนวการเรียนการสอน โดยส่วนรวมไม่ต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบรายละเอียดแต่ละข้อ ในเรื่องวิธีการสังเกตและกลวิธีศึกษาความแตกต่างเป็นรายบุคคลทางด้านบุคลิกภาพ สถิติปัญญา ความถนัด ความสนใจ และเจตคติของนักเรียน และวิธีการวิจัย

ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในด้านการเรียน และการวางแผนการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับความต้องการทางอาชีพแตกต่างกัน และความต้องการเสริมสมรรถภาพทางการสอน ด้านวิธีการจัดเสริมสมรรถภาพ ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครู ให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่าสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 5 งาน คือ งานสอน งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ งานแนะแนว และงานพัฒนา แต่ละงานแบ่งสมรรถภาพเป็น 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านทักษะ และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติ สมรรถภาพครูประถมศึกษาพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ส่วนสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาพบว่า ครูมีความรู้ดีในเนื้อหาวิชาที่สอน แต่ขาดความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ด้านทัศนคติ ครูยังขาดความตระหนักในความสำคัญของหลักสูตรปัจจุบัน ที่มีต่อผู้เรียนและสังคม ส่วนในด้านทักษะการสอนครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเรื่องการวัด และประเมินผล การใช้สื่อการสอน การสื่อสารและเสริมแรง การนำเข้าสู่บทเรียน การควบคุมชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

อนงค์นารถ วงศ์อัครางกูร (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์" กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักสังคมศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักธุรกิจ ผู้ผลิตครูและผู้ใช้ครู รวมจำนวนทั้งสิ้น 394 คน ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นประเมินค่าผลการวิจัย พบว่า นักสังคมศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักธุรกิจ ผู้ผลิตครูและผู้ใช้ครูเห็นด้วยมากกับสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ความรู้ หมายถึง มีความรู้ด้านภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร และการแสวงหาความรู้เป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นผู้มีความรอบรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ มีความรู้ในวิทยาการใหม่ๆ มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี ด้านคุณลักษณะและทัศนคติเป็นคนมีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม เป็นผู้ไม่รู้จักการเรียนรู้อดชีวิต เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล มีความเป็นนักประชาธิปไตย เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านทักษะการปฏิบัติ สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร รู้จักใช้เวลาว่างอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสามารถพูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษได้ในฐานะภาษาสากล มีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการปฏิบัติมีความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สจิวท (Stewart, 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Perceived Importance of Selected Teaching Competencies for Secondary Social Studies Teacher" มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาถึงการให้ความสำคัญแก่สมรรถภาพ ในการสอนของครูสังคมศึกษา โดยนักการศึกษา 4 กลุ่ม ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ครูสังคมศึกษา อาจารย์ใหญ่ ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครูที่สอนวิธีสอนสังคมศึกษา กลุ่มละ 40 คน ให้ตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามโดยจัดลำดับสมรรถภาพทั้ง 80 อย่าง ซึ่งสามารถรวมกลุ่มจัดประเภทได้ 7 กลุ่ม ได้แก่ การสอนแบบสืบสอบ การสอนความคิดรวบยอด การกระจำจกัณนิยม การสร้างสถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมุติ การใช้สื่อการเรียนการสอน และการเน้นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มประชากร ทั้ง 4 กลุ่ม ต่อสมรรถภาพทั้งหมด ยกเว้นกลุ่มครูผู้สอนสังคมศึกษา และอาจารย์ใหญ่ ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน กลุ่มสมรรถภาพที่ตัวอย่างประชากร 4 กลุ่ม มีความเห็นในด้านความสำคัญไม่แตกต่างกันคือ การสอนแบบสืบสอบ การสอนความคิดรวบยอด การกระจำจกัณนิยม การแสดงบทบาทสมมุติ และการเน้นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ยกเว้น 2 กลุ่ม ที่มีความเห็นแตกต่างคือ การสร้างสถานการณ์จำลอง การใช้สื่อการเรียนการสอน กลุ่มสมรรถภาพที่ทั้ง 4 กลุ่มประชากรมีความเห็นสอดคล้องกันในด้านความสำคัญมากที่สุด คือ การเน้นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และการสอนแบบสืบสอบ และกลุ่มสมรรถภาพที่มีความเห็นในด้านความสำคัญน้อยที่สุด คือ บทบาทสมมุติ

เคนเนดี (Kennedy, 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Competencies of Successful Teacher as Perceived by School Administrators in Connecticut and Teacher Educators at the University of Connecticut" มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาสมรรถภาพของครูด้านต่าง ๆ และสมรรถภาพเหล่านี้ จะเป็นส่วนชี้ถึงความสำเร็จในการสอนของครู ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา และนักศึกษ จำนวน 276 คน ในรัฐแคนเนกติกัต ให้เป็นผู้ตัดสินในสมรรถภาพที่ทำให้ครูประสบความสำเร็จ โดยผู้วิจัยได้เลือกตัวประกอบระดับละ 5 ตัว แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มประถมศึกษา 5 ตัวประกอบ คือ

1. บุคลิกภาพด้านการสอน (Teaching Personality)
2. อุดมการณ์ในอาชีพครู (Professionalism)
3. ความอยากรู้อยากเห็น (Inquisitiveness)
4. ความสามารถในการสอน (Teaching Ability)
5. ความเสียสละ (Dedication)

กลุ่มมัธยมศึกษา 5 ตัวประกอบ คือ

1. บุคลิกภาพในการสอน (Teaching Personality)
2. อุดมการณ์ในอาชีพครู (Professionalism)
3. ความอยากรู้อยากเห็น (Inquisitiveness)
4. ความสามารถในการสอน (Teaching Ability)
5. ความเป็นผู้นำ (Leadership)

ผู้วิจัยพบว่า

1. ครูที่ประสบผลสำเร็จทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีสมรรถภาพต่างกัน
2. นักการศึกษา ครูใหญ่ มีความคิดเห็นต่างกันเกี่ยวกับสมรรถภาพ ซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในการที่จะเป็นครู
3. ความคิดเห็นของนักการศึกษา ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ ไม่แตกต่างกัน เมื่อนำความคิดเห็นมาเปรียบเทียบกัน

ทุกคนมีความเห็นว่าบุคลิกภาพในการสอนของครูสำคัญมากหับอาชีพครู และควรที่จะเอาองค์ประกอบทั้ง 10 ข้อนี้ ไปฝึกสมรรถภาพในกับนักการศึกษา เพื่อจะได้เป็นครูที่มีสมรรถภาพเมื่อออกมาประกอบอาชีพ และควรนำเอาสมรรถภาพเหล่านี้มาเป็นการตัดสินใจในการให้คะแนนของนักการศึกษาด้วย

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา พบว่าเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ที่รวบรวมเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านความรู้ในเชิงวิชาการ คุณลักษณะของผู้เป็นครู และสมรรถภาพด้านทักษะการปฏิบัติ เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสมรรถภาพที่ส่งเสริม และพัฒนาให้ครูมีความรู้ในด้านวิชาชีพและมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาการ มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เน้นให้ครูได้พัฒนางานในวิชาชีพ ให้ทันสมัยเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย